

Investigating the Impact of Auditor Expertise in Accounting Estimates on the Accounting Estimates Intensity and Management Deviations

Mohsen Rashidi

Assistant Prof. in Accounting, Faculty of Management and Economic, Lorestan University, Iran,
rashidi.m@lu.ac.ir

Maedeh Soumi

MSc. Student in Accounting, Faculty of Management and Economic, Lorestan University, Iran,
soumi.maedeh12170@yahoo.com

Milad Kazazi Goudarzi

MSc. in Accounting, milad1986@iran.ir

Abstract

Objective: The role of accounting estimations in the quality of financial data has become challenging nowadays and has made it difficult for managers to make reliable forecasts. The continuous use of estimates has damaged the quality of financial information. The purpose of this research is to investigate the impact of auditor expertise in accounting estimates on the accounting estimates intensity and management deviations.

Method: The subject of the study is based on the regression model of combined and logit data and in the period of 2014 to 2021, the data of 960 companies admitted to the Tehran Stock Exchange were collected and used to test the research hypotheses.

Results: The results of the first hypothesis test of the research that the intensity of accounting estimation has a positive relationship with the desire of the owner's management to reach the target profit have not been rejected. The second hypothesis of the research showed that the intensity of the accounting estimate has a positive and significant relationship with the audit fee. The third hypothesis of the research is that the audit expertise has a significant effect on the relationship between the accounting estimate intensity and the willingness of the owner's management to achieve the target profit. Finally, the significant impact of the auditor's expertise on accounting estimates on the relationship between the accounting estimates intensity and audit fees has been confirmed.

Conclusion: Based on the research result, it can be stated that the intensity of accruals leads to a change in the management approach in achieving the target profit. Therefore, the auditor's expertise in relation to accounting estimates can indicate the ability of auditors to evaluate the assumptions of the company's management, which can affect the quality of the presented report.

Contribution: In this research, by presenting a new approach to measuring the auditor's expertise, the achievement of the target profit has been described. On the other hand, the findings of this research have been potentially taken into consideration by the legislators and investors in suggesting that the auditor's expertise in accounting estimates can be effective in preventing earning management.

Keywords: Estimates Intensity, Auditor's Expertise in Estimates, Target Earning.

Research Article

Cite this article: Rashidi, Soumi & Kazazi Goudarzi (2024) Investigating the Impact of Auditor Expertise in Accounting Estimates on the Accounting Estimates Intensity and Management Deviations, Journal of Financial Accounting Knowledge, Vol.10, NO.4, Winter, 149-177.

DOI: 10.30479/jfak.2024.19860.3171

Received on 20 January, 2024   **Accepted on** 10 March, 2024

© The Author(s).

Publisher: Imam Khomeini International University.

Corresponding Author: Mohsen Rashidi (rashidi.m@lu.ac.ir)

بررسی تأثیر تخصص حسابرس نسبت به برآوردهای حسابداری بر شدت برآورد حسابداری و انحرافات مدیریتی

محسن رشیدی

استادیار، حسابداری، دانشکده مدیریت و اقتصاد دانشگاه لرستان، خرم آباد، ایران. rashidi.m@lu.ac.ir

مأده صومی

دانشجوی کارشناسی ارشد، حسابداری، دانشکده مدیریت و اقتصاد دانشگاه لرستان، خرم آباد، ایران.

soumi.maedeh12170@yahoo.com

میلاذ کزازی گودرزی

دانش آموخته کارشناسی ارشد، حسابداری، milad1986@iran.ir

چکیده

هدف: نقش شدت برآوردهای حسابداری در کیفیت داده‌های مالی، امروزه چالش برانگیز شده و مدیران را در ایجاد پیش بینی‌های قابل اتکا با مشکل مواجه کرده است. استفاده مستمر از برآوردها باعث خدشه‌دار شدن کیفیت اطلاعات مالی شده‌اند. هدف این پژوهش بررسی تأثیر تخصص حسابرس در برآوردهای حسابداری بر شدت برآورد حسابداری و انحرافات مدیریتی است.

روش: موضوع مورد مطالعه بر مبنای الگوی رگرسیونی داده‌های ترکیبی و لاجیت بوده و در دوره زمانی ۱۳۹۴ تا ۱۴۰۱ داده‌های ۹۶۰ شرکت پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران جمع‌آوری و برای آزمون فرضیه‌های پژوهش استفاده شده است.

یافته‌ها: نتایج آزمون فرضیه اول پژوهش مبنی بر اینکه شدت برآورد حسابداری با تمایل مدیریت صاحبکار برای رسیدن به سود هدف رابطه مثبت دارد، رد نشده است. فرضیه دوم پژوهش نشان داد که شدت برآورد حسابداری رابطه مثبت و معناداری با حق‌الزحمه حسابرسی دارد. فرضیه سوم پژوهش نیز مبنی بر اینکه تخصص حسابرسی نسبت به برآوردهای حسابداری تأثیر معناداری بر ارتباط بین شدت برآورد حسابداری و تمایل مدیریت صاحبکار برای دستیابی به سود هدف دارد، رد نشده است. در نهایت، تأثیر معنادار تخصص حسابرس نسبت به برآوردهای حسابداری بر ارتباط بین شدت برآورد حسابداری و حق‌الزحمه حسابرسی رد نشده است.

نتیجه‌گیری: بر اساس نتایج پژوهش می‌توان بیان کرد که شدت اقلام تعهدی منجر به تغییر رویکرد مدیریت در دستیابی به سود هدف می‌گردد. بنابراین، تخصص حسابرس نسبت به برآوردهای حسابداری می‌تواند بیانگر توان ارزیابی حسابرسان در ارتباط با پیش‌فرض‌های مدیریت شرکت باشد که می‌تواند بر کیفیت گزارش ارایه شده تأثیرگذار باشد.

دانش افزایی: در این پژوهش با ارایه رویکرد جدید اندازه‌گیری تخصص حسابرس، دستیابی به سود هدف تشریح شده است. از طرفی، یافته‌های این پژوهش به قانون‌گذاران و سرمایه‌گذاران در پیشنهاد اینکه تخصص حسابرس در برآوردهای حسابداری می‌تواند در جلوگیری از مدیریت سود مؤثر باشد، به طور بالقوه مورد توجه قرار گرفته است.

واژگان کلیدی: شدت برآوردها، تخصص حسابرس در برآوردها، سود هدف

مقاله پژوهشی

*استناد: رشیدی، صومی و کزازی گودرزی (۱۴۰۲)؛ بررسی تأثیر تخصص حسابرس نسبت به برآوردهای حسابداری بر شدت برآورد حسابداری و انحرافات مدیریتی، فصلنامه علمی دانش حسابداری مالی، مقاله پژوهشی، دوره ۱۰، شماره ۴، پیاپی ۳۹، زمستان ۱۴۰۲، ۱۴۹-۱۴۹

تاریخ دریافت مقاله: ۱۴۰۲/۱۰/۳۰ تاریخ پذیرش نهایی: ۱۴۰۲/۱۲/۲۰

ناشر: دانشگاه بین المللی امام خمینی (ره) © حق مؤلف نویسندگان

۱- مقدمه

حسابرسان با توسعه تخصص و تجربه بیشتر در حسابرسی برآوردهای حسابداری، انحرافات مدیریتی را در برآوردهای صورت‌های مالی محدود می‌کنند (بونی و همکاران، ۲۰۲۳). محتوای اطلاعاتی گزارش‌های حسابرسی همواره تحت تاثیر برآوردهای حسابداری ارایه شده توسط مدیریت می‌باشد (حساس‌یگانه و قاسمی، ۱۳۸۴). برآوردهای صحیح صورت گرفته توسط مدیریت می‌تواند سرمایه‌گذاران را در اخذ تصمیمات بهینه اقتصادی یاری نمایند، ولی این احتمال می‌رود که انگیزه‌های مدیریتی، این برآوردها را تحت تاثیر قرار دهند. مطابق با استاندارد حسابرسی ۵۴۰، در مواردی که برآوردهای حسابداری وجود داشته، احتمال خطر وقوع اشتباه و یا تحریف با اهمیت نیز افزایش می‌یابد. از این رو بر اساس استاندارد مذکور، حسابرس باید شواهد کافی و قابل قبولی را درباره برآوردهای حسابداری گردآوری، تا از منطقی بودن آنها در شرایط موجود و در صورت لزوم، افشای مناسب آنها اطمینان حاصل کند (خدای پور و سعیدی، ۱۳۹۰). بسیاری از انحرافات مدیریتی در برآوردهای حسابداری که از دید حسابرس پنهان می‌ماند منجر به ایجاد نگرانی‌های قابل توجهی برای قانون‌گذاران شده است. این نگرانی‌ها در هیات نظارت حسابداری شرکت‌های سهامی عام منجر به انتشار استاندارد تجدیدنظرشده حسابرسی برآوردهای حسابداری و الزام به اعمال شک و تردید حرفه‌ای، از جمله رسیدگی به تعصب و جانبداری بالقوه مدیریت، در حسابرسی برآوردهای حسابداری شد. شواهدی وجود دارد مبنی بر اینکه حسابرس با تجربه و متخصص در بررسی برآوردها، باعث محدود کردن جانبداری مدیریت و بهبود اثربخشی برآوردها می‌شود. از طرفی، حسابرسان با دانش تخصصی خود می‌توانند تعصب و جانبداری مدیریتی را محدود کنند و در این راستا، حسابرس حق‌الزحمه حسابرسی بالاتری را هم دریافت می‌کند (بونر و لوئیس، ۱۹۹۰، فرانسیس و همکاران، ۲۰۰۵، رایشل و وانگ، ۲۰۱۰). در مقابل، تحقیقات اخیر چندین عامل محدود کننده حسابرسی برآوردهای حسابداری را شناسایی کرده‌اند، مانند ماهیت نامناسب کار، فقدان بازخورد به موقع و دقیق و اتکا به سایر متخصصان که تا حدی از توسعه تخصص در حسابرسی برآوردهای حسابداری پیچیده جلوگیری می‌کنند.

دیدگاه‌های رقابتی مختلفی در مورد اینکه آیا تخصص حسابرس در ارزیابی و منطقی بودن برآوردهای حسابداری مدیران مفید است یا خیر وجود دارد (بونی و همکاران، ۲۰۲۳). تخصص در صنعت شامل توسعه ایده‌های سازنده به منظور کمک به صاحبکاران در خلق ارزش افزوده و همچنین فراهم کردن دیدگاه‌ها و یا راهکارهای تازه برای برخی از موضوعاتی است که صاحبکاران در صنایع مربوط به خود با آن روبرو می‌شوند (علوی طبری و عارف منش، ۱۳۹۲). همچنین، براتن و همکاران^۵ (۲۰۱۳) استدلال می‌کنند که، حتی زمانی که حسابرسان سعی در ایجاد یک برآورد مستقل دارند، آنها در متقاعد کردن مدیران (کمیته‌های

حسابرسی) برای تعدیل گزارشات، به دلیل ذهنی بودن و عدم قطعیت ذاتی در پیش بینی نتایج آتی که مبنای برآوردها است، دچار مشکل می‌شوند. در همین راستا، هویتاش و همکاران^۶ (۲۰۲۰) استدلال می‌کنند که در صورت ثابت بودن سایر عوامل، انتظار می‌رود تجربه حسابرس در برآوردهای حسابداری باعث بهبود عملکرد حسابرس شود. نتایج حاصله می‌تواند ارزیابی حسابرسان در خصوص برآوردهای حسابداری را بهبود بخشیده و به تناسب آن احتمال خطر وجود اشتباه و یا تحریف با اهمیت را کاهش دهد (حسینی پور و همکاران، ۱۳۹۶). در تحقیقات صورت گرفته در مورد تخصص حسابرس در صنایع یا موضوعات خاص، مانند تحقیق و توسعه یا فناوری اطلاعات، استدلال می‌کنند که حسابرسان می‌توانند از طریق تجربه‌کاری، تخصص در برآوردها را کسب کنند (بونی و همکاران، ۲۰۲۳). مطالعات انجام شده توسط انجمن حسابداری کانادا (۱۹۹۵) نگرشی را نسبت به دانش تخصصی مطرح ساخت که به موجب آن تجربیات و آموزش‌های ویژه منجر به توسعه دانش می‌شود و دانش جهت اجرای وظایف حسابرسی با استعدادهای فطری ترکیب می‌شود و حسابرسانی که به طور متوسط با تجربه‌تر بودند، کارایی بیشتری نسبت به حسابرسان کم تجربه‌تر از خود نشان دادند. با این حال، همه افرادی که تجربیات مشابهی در یک زمینه دارند لزوماً استعداد یکسانی در حل مسائل نخواهد داشت.

با توجه به شواهد موجود تا حد زیادی تخصص در برآوردهای حسابداری محدود به تجربه در حسابرسی مالی است که در آن ارزش‌های منعکس شده در صورت‌های مالی به صورت دوره‌ای اندازه‌گیری می‌شوند (آهن و همکاران^۷، ۲۰۲۰، کانن و همکاران^۸، ۲۰۱۴). این شواهد هنوز محدود هستند، زیرا برآوردهایی که به عنوان بخشی از اندازه‌گیری مالی انجام می‌شوند، زیرمجموعه‌ای از برآوردهای ارایه شده در صورت‌های مالی هستند (بونی و همکاران، ۲۰۲۳). از دهه‌های گذشته، تغییر عمیقی در پارادایم اندازه‌گیری حسابداری مالی به سمت حسابداری ارزش منصفانه ایجاد شده است (کوماراسیری و فیشر^۹، ۲۰۱۱)، به همین دلیل، پیچیدگی برآوردهای منعکس شده در صورت‌های مالی افزایش یافته است. با این وجود، محتوای گزارش‌های حسابرسی نسبت به صورت‌های مالی تغییر چندانی نکرده است (کریستینسن و همکاران^{۱۰}، ۲۰۱۲). در حالی که اندازه‌گیری‌های مربوط به ارزش منصفانه برای استفاده‌کنندگان صورت‌های مالی سودمند است، آنها اغلب ذهنی بوده و مشاهده‌ناپذیرند (کانن و همکاران، ۲۰۱۶). از آنجا که شدت برآورد حسابداری، احتمالاً فرصت‌های بیشتری برای برآورد ذهنی و در نتیجه مدیریت سود ایجاد می‌کند، انتظار بر این است که رابطه مثبتی بین شدت برآورد حسابداری و عدم دستیابی به سود پیش‌بینی شده وجود داشته باشد. همچنین از آنجایی که قضاوت و ذهنی‌گرایی زیاد در برآوردهای حسابداری وجود دارد، ممکن است خطرهای نشئت گرفته از تحریف با اهمیت را به دنبال داشته باشد (لی و پارک^{۱۱}،

۲۰۱۳). ذهنی‌گرایی برآوردهای حسابداری به طور بالقوه زمینه را برای جانبداری‌های مدیریت باز می‌گذارد (هرمنسون و همکاران^{۱۲}، ۲۰۱۷).

از آنجا که شدت برآورد حسابداری بالاتر مستلزم فرصت‌های بیشتر برای اعمال قضاوت و مدیریت سود است، انتظار داریم که شدت برآورد حسابداری بالاتر با تلاش بیشتر حسابرس و در نتیجه حق‌الزحمه حسابرسی بالاتر همراه باشد (پی‌بون و همکاران، ۲۰۱۳). افزایش پیچیدگی و ریسک، اثر متفاوتی بر تلاش‌های حسابرس و هزینه‌های حسابرسی دارد. بنابراین، ارزیابی برآوردها با سطح بی‌اطمینانی بیشتر، تلاش بیشتر حسابرس و در نتیجه حق‌الزحمه حسابرسی بیشتری را می‌طلبد (الکسیوا و لیکوزوا^{۱۳}، ۲۰۱۶). حسابرسان با افزایش شدت برآورد حسابداری، حق‌الزحمه را افزایش می‌دهند. افزایش در حق‌الزحمه حسابرسی می‌تواند ناشی از تلاش بیشتر حسابرسی در ارزیابی منطقی بودن برآوردها یا پوشش ریسک بالای حسابرسی برای جبران خسارت باشد (گال و همکاران^{۱۴}، ۲۰۲۲). حسابرسان بر خلاف افراد خارج از شرکت به اطلاعات درون سازمانی به منظور ارزیابی ریسک حسابرسی دسترسی دارند. حق‌الزحمه حسابرسی معیاری از فعالیت‌ها و رفتار مدیریت و اطلاعات درون سازمانی است که در شرایط بحران مالی به علت امکان وجود رفتارهای فرصت‌طلبانه مدیران و نیاز به افزایش حجم عملیات حسابرسی، افزایش می‌یابد (بیسلی و همکاران^{۱۵}، ۲۰۱۰). در این شرایط به علت تغییر محسوس ریسک حسابرسی و در نتیجه ایجاد انگیزه تقلب توسط مدیریت، خدمات حسابرسی با قیمت بالاتری ارائه می‌گردد (فرانک و اوبلاج^{۱۶}، ۲۰۱۴). مطابق تحقیقات صورت گرفته توسط دی‌آنجلو^{۱۷} (۱۹۸۱)، حسابرسان برای اینکه بتوانند خدمات باکیفیت ارائه بدهند باید اول بتوانند تحریفات بااهمیت در صورت‌های مالی صاحبکار را کشف کنند (صلاحیت و تلاش حسابرسی) و تحریفات کشف شده بااهمیت را بتوانند گزارش کنند (استقلال حسابرسی). هر چقدر حسابرس از کیفیت، شهرت و نفوذ در بازار حسابرسی قدرت چانه زنی بیشتری برای تعیین حق‌الزحمه برخوردار باشد، بر حق‌الزحمه حسابرسی او افزوده خواهد شد و همین امر باعث افزایش استقلال حسابرس و کیفیت حسابرسی می‌گردد (حساس یگانه و همکاران، ۱۳۹۵).

در این پژوهش معیارهایی برای بررسی شدت برآورد حسابداری و تخصص حسابرس در ارزیابی برآوردهای حسابداری مطرح شده است. در پژوهش‌های قبلی از جمله آهن و همکاران (۲۰۲۰)، کانن (۲۰۱۴) و به بررسی تخصص حسابرسی در زمینه ابزارهای مالی و برآورد ارزش منصفانه پرداخته شده است و سایر برآوردهای حسابداری لحاظ نشده است. این پژوهش برآنیم با ارایه رویکرد جدید اندازه‌گیری تخصص حسابرس، دستیابی به سود هدف را تشریح کنیم. از طرفی، یافته‌های این پژوهش به قانون‌گذاران و سرمایه‌گذاران در پیشنهاد اینکه

تخصص حسابرس در برآوردهای حسابداری می‌تواند در جلوگیری از مدیریت سود مؤثر باشد، به طور بالقوه مورد توجه قرار می‌گیرد.

۲- مبانی نظری، پیشینه و توسعه فرضیه‌ها

۲-۱. برآوردهای حسابداری، استانداردهای حسابرسی و دستیابی به سود هدف

صورت‌های مالی در برگیرنده بسیاری از برآوردهای حاصل از پیش‌فرض‌های مدیران درباره وقوع یا عدم‌وقوع رویدادهای آینده است. این پیش‌فرض‌ها از سطح ذهنی‌گرایی کم‌تر (برای مثال، عمر مفید یک دارایی استهلاک‌پذیر) تا سطح ذهنی‌گرایی بیشتر (یعنی جریان‌های نقد آتی که در طول چند دهه توسط یک دارایی ایجاد می‌شوند) متغیر است (امت و همکاران، ۱۸، ۲۰۱۸). چالش اصلی اندازه‌گیری و حسابرسی برآوردهای حسابداری، مربوط به برآوردهای ذهنی ارزشگذاری دارایی‌ها و بدهی‌های فاقد بازار فعال است (هرمنسون و همکاران، ۲۰۱۷). از آنجا که پیش‌فرض‌های یک مدیر براساس تصورات شخصی و ذهنی وی است که توسط حسابرس قابل‌مشاهده نیستند، برآورد جریان‌ات حاصل از این فرضیات را نمی‌توان در معنای سنتی حسابداری، مانند بررسی بهای تمام شده تاریخی یک دارایی، تایید کرد. افزون بر این، اگر مدیران رفتاری فرصت‌طلبانه داشته باشند، این پیش‌فرض‌ها می‌توانند مغرضانه باشند (بونی و همکاران، ۲۰۲۳). ضعف در کیفیت گزارشگری مالی که بیانگر ناتوانی شرکت در ایفای تعهدات می‌باشد، منجر به ایجاد انگیزه برای مدیران توانمند و سایر مدیران می‌شود. به علت مشکلات ایجاد شده در شرایط بحران مالی، مدیران تشویق به انجام رفتارهای فرصت‌طلبانه جهت دستیابی به منافع شخصی، انتظارات بازار و حداکثرسازی پاداش در کوتاه مدت می‌شوند (بیسلی و همکاران، ۲۰۱۰). کوهن و همکاران (۱۹، ۲۰۱۱) و ولی پور و همکاران (۱۳۹۲) دریافتند که مدیران از اقلام تعهدی برای مدیریت فرصت‌طلبانه سود برای دستیابی به اهداف تعیین شده استفاده می‌کنند.

با توجه به تحقیقات انجام شده، هم محققان و هم قانون‌گذاران به این نتیجه رسیدند که حسابرسان در حسابرسی برآوردهای حسابداری مشکل دارند. محققان چندین عامل محیطی و خاص حسابرسی را شناسایی می‌کنند که ممکن است این مشکل را توضیح دهند (براتن و همکاران، ۲۰۱۳)، از جمله عدم قطعیت شدت برآورد، نقص در استانداردهای حسابرسی، مشکلات در توسعه تخصص خاص برآوردها، مشکلات در شناسایی مفروضات متناقض در بین برآوردها و عدم توجه به میزان کمی‌سازی شواهد حسابرسی می‌باشد (گرفیث ۲۰، ۲۰۱۸؛ جو و همکاران، ۲۱، ۲۰۱۷). بازرسی‌های کمیته نظارت بر حسابرسی شرکت‌ها میزان زیادی از کمبودها را در حسابرسی برآوردهای حسابداری گزارش می‌کند که به اشتباهات فرآیندی مربوط می‌شود که می‌تواند در قالب شک و تردید حرفه‌ای ناکافی حسابرس خود را نشان دهد

(هیات نظارت بر حسابداری شرکت‌های سهامی عام، ۲۰۱۹). نقص‌های فراوانی از حسابرسی برآوردهای ارزش منصفانه و برآوردهای دیگر حسابداری توسط این نهاد و سایر فعالان بین‌المللی در سالیان اخیر گزارش شده است. تداوم روند نواقص گزارش شده مشکل‌ساز است، زیرا نواقص دائمی، باعث می‌شود ادراک استفاده‌کنندگان از کیفیت حسابرسی و قابلیت اتکای صورت‌های مالی کاهش یابد (گلاور و همکاران، ۲۰۱۷، ۲۲) و همین مسئله موجب خواهد شد که قانون‌گذاران حساب‌برسان را متهم کنند که به اندازه کافی ورودی‌های ذهنی برآوردهای حسابداری را آزمون نمی‌کنند (جو و همکاران، ۲۰۱۴). مبتنی بر قضاوت بودن برآوردها موجب می‌شود حساب‌برسان به ویژه در کشورهای در حال توسعه با دشواری‌های زیادی مواجه شوند (کوماراسیری و فیشر، ۲۰۱۱).

تحقیقات قبلی نشان می‌دهد که مدیران زمانی که نتوانند پیش‌بینی سود مورد تایید تحلیلگران را برآورد کنند، پیامدهای منفی قابل توجهی را تجربه می‌کنند. این پیامدها شامل کاهش قیمت سهام، ریسک فسخ قرارداد و از دست رفتن اعتبار است (ماتسونوگاگا^{۲۳} و پارک، ۲۰۰۱، بارتوف و همکاران^{۲۴}، ۲۰۰۲، اسکینر و اسلون^{۲۵}، ۲۰۰۲). گراهام و همکاران^{۲۶} (۲۰۰۵) نشان دادند که مدیران تمایل دارند که به سود هدف دست پیدا کنند چرا که منجر به افزایش قیمت سهام و رفاه مدیران به واسطه رفع نگرانی‌های شغلی و شهرت آنها می‌شود. همچنین، شواهد حاکی از آن است که مدیران به دنبال اجتناب از پیامدهای منفی مدیریت سود افزایشی برای رسیدن به اهداف خود هستند (بورگستالر و دیچف^{۲۷}، ۱۹۹۷، دژورژ و همکاران^{۲۸}، ۱۹۹۹).

۲-۲. برآوردهای حسابداری و مدیریت سود

برآوردهای حسابداری به ویژه برای مدیریت سود مناسب هستند، زیرا حساب‌برسان فقط نسبت به ارزیابی منطقی بودن برآوردها مسئولیت دارند. مدیرانی که تمایل به مدیریت سود دارند، می‌توانند برآوردهای حسابداری را با استفاده از فرضیاتی که به طور جداگانه منطقی به نظر می‌رسند، ارایه کنند. تحقیقات موجود نشان می‌دهد که حساب‌برسان در شناسایی مبنای برآوردهای حسابداری، مشکل دارند (گریفیث و همکاران، ۲۰۱۵). با توجه به این مشکل، برآوردهای حسابداری یک ابزار طبیعی برای مدیرانی هستند که می‌خواهند سود را به سمت بالا دستکاری کنند تا از پیامدهای نامطلوب کاهش سود اجتناب کنند (کانن و بدارد، ۲۰۱۷). مطابق با این استدلال سیدل و همکاران^{۲۹} (۲۰۲۰) دریافتند که اگر شدت برآوردهای حسابداری در صورت‌های مالی بیشتر باشد، فرصت‌های بیشتری برای مدیریت سود و نیز احتمال بالاتری برای رسیدن به سود هدف و بهبود آن وجود دارد. علاوه بر این، مدیران شرکت‌هایی که با کاهش در سودآوری مواجه هستند، دارای انگیزه‌هایی برای هموارسازی سود هستند (وایت^{۳۰}، ۱۹۷۰). همین امر نگرانی‌هایی را در خصوص استفاده از برآوردهای

حسابداری و ظرفیت بالقوه مدیریت برای اعمال مدیریت سود در استفاده از برآوردها ایجاد کرده است (برینک و همکاران^{۳۱}، ۲۰۱۲).

فرضیه اول: شدت برآورد حسابداری با تمایل مدیریت صاحبکار برای رسیدن به سود هدف رابطه مثبت دارد.

۲-۳. برآوردهای حسابداری و حق الزحمه حسابرسی

با توجه به تحقیقات صورت گرفته مبنی بر اینکه حق الزحمه حسابرسی تابعی از اندازه، ریسک و پیچیدگی صاحبکار است، در صورت برابر بودن سایر موارد هر چه شدت برآورد حسابداری در صورت‌های مالی بیشتر باشد، حق الزحمه حسابرس بالاتر خواهد بود (هی و همکاران^{۳۲}، ۲۰۰۶). گریفیث (۲۰۱۸) نشان داد که افزایش برآوردهای حسابداری باعث افزایش ریسک و در نهایت تلاش بیشتر حسابرس و دریافت حق الزحمه بیشتر می‌شود. آنچه برای حسابرس در فرآیند قیمت‌گذاری خدمات حسابرسی حائز اهمیت می‌باشد عواملی است که می‌تواند بر حق الزحمه خدمات حسابرسی اثرگذار باشد. از آنجا که یکی از محرک‌های اصلی حق الزحمه خدمات حسابرسی، تلاشی است که حسابرس بر مبنای ریسک موجود در هر کار حسابرسی جهت ارزیابی صورت‌های مالی و ارائه اظهارنظر حرفه‌ای خود انجام می‌دهد، بنابراین می‌توان عوامل اثرگذار بر حجم فعالیت‌های حسابرسی را در سطح هر کار حسابرسی به عنوان عوامل اثرگذار بر حق الزحمه خدمات حسابرسی در آن کار دانست (رحیمی و همکاران، ۱۳۹۷).

در همین راستا، فراتحلیل انجام شده توسط هی و همکاران (۲۰۰۶)، عوامل موثر بر حق الزحمه حسابرسی را در دو گروه اصلی طبقه‌بندی کرده است که شامل عوامل مربوط به عرضه‌کنندگان خدمات حسابرسی مانند تخصص حسابرس در صنعت و اندازه مؤسسه حسابرسی است و عوامل مربوط به متقاضیان خدمات حسابرسی مانند اندازه و ریسک شرکت صاحبکار است. به بیان دیگر، مطابق این دسته‌بندی، محرک‌های عرضه و تقاضای خدمات حسابرسی، نقش مستقیمی در تعیین حق الزحمه حسابرسی دارند. به طور مثال، صاحبکارانی که تضاد نمایندگی بالایی دارند، حسابرسان با خدمات باکیفیت و با حق الزحمه بالا را انتخاب می‌کنند (دی‌فاند و ژنگ^{۳۳}، ۲۰۱۴).

کامپا و کاماچو^{۳۴} (۲۰۱۵) نشان دادند شرکت‌های دارای سطح بالاتری از بحران مالی، علائم مدیریت سود صعودی را دستکاری می‌دهند. مشکل زمانی ایجاد می‌شود که مدیران به موفقیت و شکست‌ها پاسخ نامتقارن می‌دهند. مدیران تمایل به تفسیر و ارائه موفقیت‌ها در مراحل میانی پروژه به عنوان تاییدی برای بهینه بودن طرح اصلی سرمایه‌گذاری و رویکرد انتخابی دارند ولی بازخوردهای منفی را به تأخیر انداخته و اطلاعات نامساعد را افشا نمی‌کنند (مور و هیلی^{۳۵}، ۲۰۰۸). در این شرایط عملیات حسابرسی با پیچیدگی‌های خاصی مواجه می‌شود به نحوی که

در شرایط مطلوب، به علت گستردگی عملیات و ورود مدیریت به حوزه‌های جدید، حجم کار حسابرسان افزایش می‌یابد و در شرایط نامساعد به علت پنهان‌سازی و تعویق اخبار بد به دوره‌های آتی، ریسک عدم‌کشف حسابرسان افزایش می‌یابد که در هر دو حالت، منجر به تغییر افزایشی حق‌الزحمه حسابرسان می‌گردد (رشیدی، ۱۴۰۰). طبق یافته‌های تیبدو و پک و وود^{۳۶} (۲۰۱۰) شرکت‌هایی که از حسابرسان متخصص در صنعت استفاده می‌کنند به احتمال کمتری از ارقام تعهدی اختیاری استفاده می‌نمایند و در اعلام اخبارهای بد سود تاخیر ندارند. فرضیه دوم: شدت برآورد حسابداری رابطه مثبت و معناداری با حق‌الزحمه حسابرسان دارد.

۲-۴. اثر شرطی شدن تخصص حسابرسان

حسابرسان دانش خاص مربوط به صنعت را در طول زمان کسب کرده و به واسطه این دانش به صاحبکاران خود در آن صنعت خدمت می‌کنند (برای مثال، دانش خاص صنعت که در نتیجه خدمت‌رسانی به صاحبکاران آن صنعت کسب شده است)، و چنین دانش خاصی منجر به تخصص حسابرسان و بهبود عملکرد او می‌گردد (مورونی^{۳۷}، ۲۰۰۷، بونر و لوئیس، ۱۹۹۰). همچنین، می‌توان ابراز داشت که تخصص بر مبنای آموزش و یا تجربه عملی است که از حسابرسان در یک صنعت خاص به دست می‌آید (یانمین و ژوان^{۳۸}، ۲۰۲۲). راهبرد اساسی این تخصص یک طرح ذهنی است که از تجربیات گذشته نشأت گرفته و حسابرسان می‌توانند در شرایط مشابه صاحبکاران مختلف به آن دسترسی داشته و آن را اعمال کنند. برای مثال، تجربه دوره‌های قبل در حسابرسان صاحبکاران و یا حساب‌ها و تراکنش‌های خاص دوره قبل که به صورت مکرر صورت گرفته، منجر به تخصص صنعت می‌شود (آهن و همکاران، ۲۰۲۰). حسابرسان بواسطه حسابرسان‌های دوره‌ای، یک طرح ذهنی ایجاد می‌کنند و این طرح به حسابرسان اجازه می‌دهد تا تلاش و رویکرد بهتری برای ارزیابی معقول بودن برآوردهای حسابداری انجام دهد (گریفیث و همکاران ۲۰۱۵). این طرح ذهنی و تجربه حسابرسان توانایی اجتناب از تمرکز بیش از حد بر شواهد کمی را فراهم می‌سازد (جو و همکاران، ۲۰۱۷). وظیفه حسابرسان برآوردهای حسابداری به این معنا است که هیچ راه‌حل کاملی به صورت عینی وجود ندارد. بازخورد در مورد کارایی و اثربخشی روش‌های حسابرسان (به شکل اعتبار سنجی پس از صحت برآورد) با تاخیر رخ می‌دهد و ممکن سودمندی آن را محدود کند، زیرا دقت برآورد ممکن است متأثر از رویدادهایی باشد که پس از این واقعه رخ می‌دهند. این فقدان بازخورد به موقع و دقیق ممکن است یادگیری حسابرسان را از طریق تجربه در مورد برآوردهای حسابرسان مختل کند (براتن و همکاران، ۲۰۱۳). در مورد برآوردهای حسابداری مستندات یا شواهد عینی وجود ندارد و یا در بهترین وضعیت براساس مجاب یا متقاعد شدن تعیین می‌گردند که در بسیاری از این موارد، حسابرسان‌ها و رسیدگی به حساب‌ها مستلزم قانع شدن حسابرسان نسبت به مناسب بودن این گونه برآوردهاست و حسابرسان می‌توانند بر

مبنای قضاوت حرفه‌ای خود از طریق بکارگیری هر یک از روش‌های شناخته شده در خصوص حسابرسی برآوردهای حسابداری یا تخصیص بودجه زمانی بیشتر، از صحت ارائه این برآوردها در صورت‌های مالی اطمینان یابند (خدای پور و همکاران ۱۳۹۰). از اینرو بر اساس استاندارد مذکور، حسابرس باید شواهد کافی و قابل قبولی را درباره برآوردهای حسابداری گردآوری تا از منطقی بودن آنها در شرایط موجود و در صورت لزوم، افشای مناسب آنها اطمینان حاصل کند (حسینی پور و همکاران، ۱۳۹۶). ابهام در خصوص برآوردهای حسابداری ممکن است موجب تعدیل گزارش حسابرسی و به تبع آن تصمیمات استفاده‌کنندگان گردد (حساس یگانه و قاسمی، ۱۳۸۴).

تیم‌های حسابرسی در صورت فقدان دانش لازم برای بررسی برآورد حسابداری می‌توانند متخصصان داخلی یا خارجی را بکار گیرند. بیشتر موسسات حسابرسی از صلاحیت‌ها و شایستگی بالایی برخوردار هستند و تمایل دارند به متخصصان داخلی تکیه کنند (گلاور و همکاران ۲۰۱۷). افزون بر این، اوریلی و ریسج^{۳۹} (۲۰۰۲) معتقد هستند که مؤسسه‌های حسابرسی دارای دانش ویژه در یک صنعت خاص، دارای کیفیت حسابرسی بالاتری هستند که این امر، منجر به بهبود اثربخشی حسابرسی می‌شود. حساب‌رسان با تخصص در صنعت به راحتی مشکل‌های موجود در صنعت صاحبکار را تشخیص می‌دهند و در نتیجه، فعالیت‌های مدیریت سود محدود شده و کیفیت حسابرسی افزایش می‌یابد (کاناگارتنام و همکاران ۲۰۱۰، ۴۰).

از جمله مشکلات تیم حسابرسی، به طور بالقوه تقسیم مسئولیت است، زیرا تیم حسابرسی اغلب فاقد درک کاملی از چگونگی توسعه برآورد حسابداری است، اینکه کدام پیش‌فرض‌ها ضروری هستند، و اینکه چگونه تغییرات در پیش‌فرض‌ها منجر به تغییر برآورد می‌شود، منجر به ایجاد محدودیت‌های برای اجرای حسابرسی برآوردها می‌شود. در نتیجه، تیم اجرایی ممکن است نسبت به سوال پرسیدن بیش از حد از متخصصان مطمئن نباشند و تمایلی برای به چالش کشیدن برآوردهای مدیریت نداشته باشند (گلاور و همکاران، ۲۰۱۷، گریفیث و همکاران، ۲۰۱۵). حساب‌رسان باید بتوانند پیش‌فرض‌های کلیدی و ورودی‌های فرآیند برآوردها را شناسایی کنند. نبود رهنمودهای کافی درباره اینکه چه چیزی یک فرض مهم را تشکیل می‌دهد، نشان می‌دهد که استانداردهاگذاران حسابرسی، به احتمال زیاد باید اصولی را برای شناسایی چنین مفروضاتی مشخص سازند (مارتین و همکاران^{۴۱}، ۲۰۰۶). زمانی که استانداردهای حسابرسی راهنمایی‌های نسبتاً کم و محدودی ارائه می‌دهند، چالش حسابرسی برآوردها نیز افزایش می‌یابد (گلاور و همکاران، ۲۰۱۶). براتن و همکاران (۲۰۱۳) بیان می‌کنند که برخی از استانداردهای حسابرسی مربوط به برآوردهای حسابداری مبهم هستند. استانداردهای فعلی حسابرسی، ممکن است آنچه هست، آنچه باید باشد و چگونگی

ایفای مسئولیت حسابرس برای ارزیابی برآوردهای حسابداری با سطح عدم اطمینان بالا را به وضوح مشخص نسازند (بل و گریفین^{۴۲}، ۲۰۱۲). طبق استاندارد ۵۴۰ حسابرسی، برآوردها اغلب در شرایطی انجام می‌شود که نسبت به نتایج رویدادهای واقع شده یا رویدادهای احتمالی ابهامی وجود دارد و در نتیجه، مستلزم استفاده از قضاوت است. بدین‌سان، در مواردی که برآوردهای حسابداری وجود دارد، خطر وجود اشتباه و یا تحریف با اهمیت نیز افزایش می‌یابد. حسابرس باید براساس شناخت خود از فعالیت واحد مورد رسیدگی و در صورت همسویی برآوردهای حسابداری با سایر شواهد بدست آمده در جریان حسابرسی، منطقی بودن برآوردهای حسابداری را دوباره ارزیابی کند.

طبق بررسی‌های صورت گرفته، آهن و همکاران (۲۰۲۰) دریافتند هنگامی که حسابرسان با تجربه بیشتر اقدام به بررسی برآوردهای حسابداری می‌کنند، ریسک کمتری به موسسه حسابرسی تحمیل می‌شود. کانن و همکاران (۲۰۱۴) نشان دادند با توجه به کنترل‌های داخلی شرکت‌ها نسبت به فعالیت‌های واقعی و تاثیر محدود آنها بر مدیریت سود مدیران به دنبال تغییر برآوردهای حسابداری به عنوان یک ابزار مدیریت سود هستند و به احتمال زیاد تلاش خود را متمرکز بر برآوردهای حسابداری می‌کنند (آهن و همکاران، ۲۰۲۰، کانن و همکاران، ۲۰۱۴). مدیران شرکت‌ها به سمت مدیریت سود فرصت‌طلبانه گرایش بیشتری دارد تا منفعت شخصی مورد انتظار آنها تأمین شود. رفتارهای فرصت‌طلبانه، منجر به دستکاری نتایج عملیات در راستای دستیابی به بیشترین منافع شخصی می‌شود (ورونیکا و سیدارتا^{۴۳}، ۲۰۰۸). بر اساس این دیدگاه، مدیران به جای در نظر گرفتن منافع سهامداران، سود را در جهت منافع شخصی خود، مدیریت می‌کنند (واتز و زیمرمن^{۴۴}، ۱۹۸۶).

فرضیه سوم: تخصص حسابرسی نسبت به برآوردهای حسابداری تاثیر معناداری بر ارتباط بین شدت برآورد حسابداری و تمایل مدیریت صاحبکار برای دستیابی به سود هدف دارد. فرضیه چهارم: تخصص حسابرسی نسبت به برآوردهای حسابداری تاثیر معناداری بر ارتباط بین شدت برآورد حسابداری و حق‌الزحمه حسابرسی دارد.

۳- روش‌شناسی

این پژوهش، بر حسب هدف، پژوهشی کاربردی است. زیرا هدف پژوهش‌های کاربردی، توسعه دانش کاربردی در یک زمینه خاص است. از سوی دیگر، براساس چگونگی گردآوری داده‌ها، پژوهش حاضر از نوع پژوهش‌های توصیفی است. اجرای پژوهش‌های توصیفی می‌تواند صرفاً برای شناخت بیشتر شرایط موجود و یا به منظوری یاری رساندن به فرایند تصمیم‌گیری باشد. با توجه به دسته‌بندی‌های مختلف پژوهش‌های توصیفی، پژوهش حاضر از نوع همبستگی است. برای گردآوری بخش دیگر داده‌ها، از آرشيو و آمار سازمان بورس اوراق-بهادار تهران، سایت رسمی شرکت بورس اوراق بهادار تهران، استفاده شده است. درنهایت، به

منظور بررسی و تحلیل فرضیه‌ها مطرح شده مطابق با مبانی نظری، از رویکرد رگرسیونی با استفاده از نرم افزار ایویوز ۱۰ و استاتا ۱۳ استفاده شده است.

۳-۱. جامعه آماری و نحوه انتخاب شرکت‌ها

از بین کلیه شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار در سال‌های ۱۳۹۴ تا ۱۴۰۱، شرکت‌هایی که شرایط زیر را نداشته، از جامعه آماری حذف و سایر شرکت‌ها انتخاب شده‌اند. در این پژوهش انتخاب نمونه آماری به روش حذف سیستماتیک صورت گرفته است. بر این اساس، با در نظر گرفتن معیارهای زیر تعداد ۱۲۰ شرکت عضو بورس اوراق بهادار تهران به عنوان نمونه آماری جهت بررسی فرضیه‌های پژوهش، انتخاب شده‌اند:

جدول ۱: روش انتخاب نمونه آماری پژوهش

ردیف	شرح	تعداد شرکت
۱	تعداد شرکت‌های پذیرفته شده در بورس تا پایان سال ۱۴۰۱	۴۹۴
۲	تعداد شرکت‌هایی که جزء سرمایه گذاری، واسطه گری مالی، لیزینگ، بانک ها و بیمه بوده اند.	۶۹
۳	عدم تطابق پایان دوره مالی آنها با پایان اسفند ماه است.	۸۶
۴	تعداد شرکت‌هایی که در قلمرو زمانی پژوهش در بورس فعال نبودند.	۱۱۱
۵	تعداد شرکت‌هایی که به علت عدم دسترسی به اطلاعات حذف شدند	۱۰۸
۶	تعداد کل شرکت‌هایی که حذف شدند	(۳۷۴)
۷	تعداد شرکت‌های نهایی	۱۲۰

۳-۲. الگو و متغیرهای پژوهش

این پژوهش به دنبال بررسی شدت برآورد حسابداری، تخصص حسابرس در بررسی برآوردها و انحرافات مدیریتی با توجه به الگوی زیر است:

مدل (۱) فرضیه اول

$$\text{Meet or Beat}_{it} = \beta_0 + \beta_1 \text{AEI}_{it} + \beta_2 \text{LOSS}_{it} + \beta_3 \text{ROA} + \beta_4 \text{DOA}_{it} + \beta_5 \text{LEV}_{it} + \beta_6 \text{CL}_{it} + \beta_7 \text{Size}_{it} + \beta_8 \text{INST}_{it} + \beta_9 \text{MGO}_{it} + \beta_{10} \text{KZ}_{it} + \beta_{11} \text{DINV}_{it} + \varepsilon_{it}$$

مدل (۲) فرضیه دوم

$$\text{LAF}_{it} = \beta_0 + \beta_1 \text{AEI}_{it} + \beta_2 \text{LOSS}_{it} + \beta_3 \text{ROA} + \beta_4 \text{DOA}_{it} + \beta_5 \text{LEV}_{it} + \beta_6 \text{CL}_{it} + \beta_7 \text{Size}_{it} + \beta_8 \text{INST}_{it} + \beta_9 \text{MGO}_{it} + \beta_{10} \text{KZ}_{it} + \beta_{11} \text{DINV}_{it} + \varepsilon_{it}$$

مدل (۳) فرضیه سوم

$$\text{Meet or Beat}_{it} = \beta_0 + \beta_1 \text{AEI}_{it} + \beta_2 \text{Specialist} + \beta_3 \text{AEI}_{it} * \text{Specialist} + \beta_4 \text{LOSS}_{it} + \beta_5 \text{ROA} + \beta_6 \text{DOA}_{it} + \beta_7 \text{LEV}_{it} + \beta_8 \text{CL}_{it} + \beta_9 \text{Size}_{it} + \beta_{10} \text{INST}_{it} + \beta_{11} \text{MGO}_{it} + \beta_{12} \text{KZ}_{it} + \beta_{13} \text{DINV}_{it} + \varepsilon_{it}$$

مدل (۴) فرضیه چهارم

$$\text{LAF}_{it} = \beta_0 + \beta_1 \text{AEI}_{it} + \beta_2 \text{Specialist} + \beta_3 \text{AEI}_{it} * \text{Specialist} + \beta_4 \text{LOSS}_{it} + \beta_5 \text{ROA} + \beta_6 \text{DOA}_{it} + \beta_7 \text{LEV}_{it} + \beta_8 \text{CL}_{it} + \beta_9 \text{Size}_{it} + \beta_{10} \text{INST}_{it} + \beta_{11} \text{MGO}_{it} + \beta_{12} \text{KZ}_{it} + \beta_{13} \text{DINV}_{it} + \varepsilon_{it}$$

بررسی تاثیر تخصص حسابرس نسبت به برآوردهای حسابداری بر شدت برآورد حسابداری.../۱۶۱

در الگوی مذکور Meet or Beat دستیابی به سود، AEI شدت برآورد حسابداری، LAF حق الزحمه حسابرسی، Specialist تخصص حسابرس، LOSS زیان، ROA بازده کل دارایی، DOA کاهش ارزش دارایی‌ها، LEV اهرم مالی، CL نسبت آبی، Size اندازه شرکت، INST مالکیت نهادی، MGO مالکیت مدیریت، KZ محدودیت مالی و DINV تغییر در سرمایه‌گذاری را نشان می‌دهد.

۳-۳. متغیرها و نحوه اندازه‌گیری آنها

متغیرهای وابسته

دستیابی به سود هدف (Meet or Beat): به منظور محاسبه این متغیر، اگر اختلاف سود واقعی با سود پیش بینی شده، بزرگتر یا مساوی یک درصد باشد عدد یک و در غیر این صورت عدد صفر را می‌پذیرد (بونی و همکاران، ۲۰۲۳). سود پیش بینی شده برای سال‌های ۱۳۹۶ به بعد از صورت‌های مالی بودجه‌ای استخراج شده است.

حق الزحمه حسابرسی (LAF): در این تحقیق متغیر وابسته حق الزحمه حسابرسی است که برای محاسبه آن از لگاریتم طبیعی حق الزحمه حسابرسی استفاده شده است (هویتاش، آریلو چارلز، ۲۰۰۷). اطلاعات مربوط به حق الزحمه حسابرسی از یادداشت‌های همراه صورت‌های مالی بخش هزینه‌های اداری و عمومی و معین سایر هزینه‌ها استخراج شده است (رشیدی، ۱۴۰۰).

متغیرهای مستقل

شدت برآورد حسابداری (AEI): با توجه به ماهیت مشابه شرکت‌های فعال در یک صنعت خاص، انتظار بر این است که برآوردها و اقلام غیر نقدی قابل مقایسه‌ای داشته باشند. شدت برآورد برابر با نسبت قدر مطلق نسبت اقلام تعهدی شرکت به مجموع اقلام تعهدی صنعت است و برای محاسبه اقلام تعهدی از رابطه زیر استفاده می‌شود (لو و همکاران، ۲۰۱۰).
رابطه ۱

$$EST = CFO - NI - \Delta WC - \Delta INV - D\&A$$

در رابطه مذکور، CFO جریان نقد عملیاتی، NI درآمد خالص، ΔWC تغییرات سرمایه در گردش، ΔINV تغییرات موجودی مواد و کالا و D&A هزینه استهلاک را نشان می‌دهد. در صورتی که عدد به دست آمده بیشتر از میانگین جامعه باشد یک و در غیر این صورت صفر می‌پذیرد.

تخصص حسابرس نسبت به برآوردهای حسابداری (Specialist): به منظور محاسبه تخصص حسابرس در برآوردهای حسابداری، در مرحله اول میانگین شدت اقلام تعهدی صاحبکاران موسسات در هر صنعت مشخص می‌شود و دهک بندی می‌گردد. در مرحله بعد، در صورتی که

شدت اقلام تعهدی صاحبکاران موسسه در دهک آخر قرار گیرد عدد یک و در غیر این صورت صفر می‌پذیرد (بونی و همکاران، ۲۰۲۳).

متغیرهای کنترلی

زیان (LOSS): به منظور محاسبه این متغیر، اگر شرکت در سال زیان خالص گزارش کند برابر یک و در غیر این صورت صفر می‌باشد (بونی و همکاران، ۲۰۲۳).

بازده دارایی (ROA): نرخ بازده کل دارایی‌ها که برابر با نسبت سود خالص قبل از بهره و مالیات به جمع دارایی‌ها می‌باشد (بونی و همکاران، ۲۰۲۳).

کاهش ارزش دارایی‌ها (DOA): عبارت است از کاهش ارزش خالص دارایی (دارایی منهای استهلاک و قبل از فروش) در پایان سال تقسیم بر کل دارایی‌های ابتدای دوره است (کامپا و همکاران، ۲۰۱۹).

اهرم مالی (LEV): برابر با نسبت مجموع بدهی‌ها به مجموع دارایی‌های شرکت است (کامپا و همکاران، ۲۰۱۹).

نسبت آنی (CL): برابر با نسبت دارایی‌های جاری (به استثنای موجودی کالا) به بدهی‌های جاری شرکت است (کامپا و همکاران، ۲۰۱۹).

اندازه شرکت (SIZE): برابر با لگاریتم طبیعی مجموع دارایی‌های شرکت است (آگوستو اکا و همکاران، ۲۰۲۲).

مالکیت نهادی (INST): میزان مالکیت نهادی، از مجموع سهام در اختیار بانک‌ها و بیمه‌ها، هلدینگ‌ها، شرکت‌های سرمایه‌گذاری، صندوق‌های بازنشستگی، نهادهای دولتی و شرکت‌های دولتی بر کل سهام منتشر شده شرکت، به دست می‌آید (رشیدی، ۱۴۰۰).

مالکیت مدیریتی (MGO): از تقسیم سهام نگهداری شده توسط هیئت‌مدیره بر کل سهام شرکت در هر دوره محاسبه می‌شود (رشیدی، ۱۴۰۰).

محدودیت مالی (KZ): برای محاسبه محدودیت در تأمین مالی واحد تجاری از معیار کاپلان و زینگلاس^{۴۶} (۱۹۹۷) که توسط تهرانی و حصارزاده در مدل زیر بومی سازی شده است، استفاده شده است که الگوی تعدیل شده آن در بورس اوراق بهادار تهران، به این صورت محاسبه می‌شود: شرکت‌هایی که در پنجم چهارم و پنجم قرار می‌گیرند، جزء شرکت‌های دارای محدودیت مالی محسوب می‌شوند.

رابطه ۲

$$KZ = 17.330 - 37.486 \times C - 15.216 \times DIV + 3.394 \times LEV - 1.402 \times MTB$$

بررسی تاثیر تخصص حسابرس نسبت به برآوردهای حسابداری بر شدت برآورد حسابداری.../۱۶۳

در رابطه فوق C نسبت موجودی نقد، DIV سود تقسیمی، LEV اهرم مالی، MTB نسبت ارزش بازار به ارزش دفتری است.

روش استفاده از این شاخص بدین ترتیب است که ابتدا مقادیر واقعی را در شاخص KZ وارد نموده مقدار KZ محاسبه می‌شود. مقادیر از کوچکترین به بزرگترین مرتب و سپس به پنج قسمت تقسیم شده‌اند که می‌توان شرکت‌های موجود در پنجم چهارم و پنجم را به عنوان شرکت‌های دارای محدودیت مالی معرفی کرد (حسن‌زاده و همکاران، ۱۳۹۳).

تغییر در سرمایه‌گذاری (DINV): در این پژوهش عبارت است از تغییر در سرمایه‌گذاری‌ها تقسیم بر کل دارایی‌های ابتدای دوره است (کامپا و همکاران، ۲۰۱۹).

۴- یافته‌ها

۴-۱- آمار توصیفی

برای ارایه یک نمای کلی از خصوصیات مهم متغیرهای محاسبه شده، در جدول (۲) برخی از مفاهیم آمارهای توصیفی این متغیرها، شامل میانگین، میانه، انحراف معیار، حداقل و اکثر مشاهدات ارائه شده است.

جدول ۲: آمار توصیفی متغیرهای پژوهش

متغیرها	میانگین	میانه	انحراف معیار	حداکثر	حداقل
دستیابی به سود هدف	۰/۶۷۳۶	۱/۰۰۰۰	۰/۴۶۹۱	۱/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰
حق الزحمه حسابرسی	۰/۵۲۴۰	۱/۰۰۰۰	۰/۴۹۹۷	۱/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰
شدت برآورد حسابداری	۰/۳۴۷۹	۰/۱۱۶۷	۰/۲۷۱۵	۱/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰
تخصص حسابرس	۰/۹۹۶۹	۱/۰۰۰۰	۰/۰۵۵۸	۱/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰
زیان	۰/۱۵۴۳	۰/۰۰۰۰	۰/۳۶۱۵	۱/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰
بازده دارایی	۰/۱۳۲۷	۰/۱۱۷۸	۰/۲۲۸۲	۲/۲۹۲۶	-۱/۸۱۹۱
کاهش ارزش دارایی‌ها	-۰/۰۱۳۲	۰/۰۰۰۰	۰/۰۴۹۱	۰/۰۰۰۰	-۰/۴۳۰۲
اهرم مالی	۰/۶۴۹۲	۰/۵۷۱۰	۰/۶۴۷۷	۹/۴۵۷۰	۰/۰۰۰۱
نسبت آنی	-۰/۹۱۷۸	۰/۷۴۴۴	-۰/۹۸۵۸	-۰/۳۳۰۷	-۰/۱۲۱۳
اندازه شرکت	۱۴/۹۱۵۴	۱۴/۹۱۵۴	۱/۰۰۹۸	۱۷/۳۷۶۰	۱۲/۶۷۷۹
مالکیت نهادی	۰/۷۱۷۲	۰/۷۶۰۱	۰/۲۸۶۰	۱/۰۰۰۰	۰/۰۳۴
مالکیت مدیریتی	۰/۵۸۲۷	۰/۶۲۸۰	۰/۳۴۶۰	۰/۹۹۸۰	۰/۰۰۰۰
محدودیت مالی	۰/۴۰۰۴	۰/۰۰۰۰	۰/۴۹۰۲	۱/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰
تغییر در سرمایه گذاری	۰/۰۳۰۱	۰/۰۰۰۰	۰/۱۴۰۸	۱/۶۶۸۲	-۰/۵۷۳۷

در جدول ۲ میانگین دستیابی به سود هدف ۰/۶۷۳۶ بوده و نشان می‌دهد که بخش عمده‌ای از شرکت‌های مورد مطالعه انحراف بالایی نسبت به سود پیش‌بینی شده داشته‌اند. میانگین متغیر شدت برآورد حسابداری ۰/۳۴۷۹ بوده و نشان‌دهنده استفاده محدود از اقلام تعهدی است. ارزش میانگین زیان شرکت و بازده دارایی ۰/۱۵۴۳ و ۰/۱۳۲۷ به دست آمده که بیان‌کننده ایجاد ۰/۱۳ ریال بازدهی به ازای هر ریال سرمایه‌گذاری در دارایی‌ها می‌باشد. میانگین نسبت آنی ۰/۹۱۷۸ محاسبه شده است که بیانگر توان بالای شرکت‌ها در بازپرداخت بدهی‌های جاری است. میانگین اهرم مالی ۰/۶۴۹۲ بوده و بیانگر این است که بخش عمده‌ای از مصارف

شرکت از محل بدهی‌ها تأمین مالی شده است. ساختار مالکیتی شرکت شامل ۷۱/۷۲ سهامداران مطلع است که بخش عمده‌ای از اعضای هیئت مدیره (۵۸/۴۷ درصد) را تشکیل می‌دهند. میانگین محدودیت تأمین مالی ۰/۴۰۰ بوده که محدود بودن میزان نقدینگی نگهداری شده در شرکت‌های مورد مطالعه را نشان می‌دهد. واوس (۲۰۰۲) عنوان می‌کند که زمانی که اندازه نمونه بزرگ‌تر از ۱۰۰ باشد (معیاری تقریبی برای توزیع نرمال) احتمال نرمال بودن داده‌ها افزایش می‌یابد.

۴-۲. بررسی همبستگی

جدول ۳: ضرایب همبستگی متغیرهای تحقیق

متغیر	دستگاهی به سود	حق الزحمه	شخص	زبان	بازده	اهرم	نسبت	اندازه	مالکیت	مالکیت	محدودیت	تغییر در	کاهش
	سود	حسابداری	حسابداری	دارایی	مالی	آنی	شرکت	تهای	مدیریتی	مالی	مشارکتی	ارزش	دارایی‌ها
دستگاهی به سود	۱/۰۰۰												
حق الزحمه	۰/۰۴۹	۱/۰۰۰											
شخص برآورد	۰/۰۷۴	۰/۰۰۵	۱/۰۰۰										
تخصص حسابرس	۰/۰۰۳	۰/۰۰۵	۰/۰۰۵	۱/۰۰۰									
زبان	۰/۰۵۸۹	۰/۰۹۳	۰/۰۸۰	۰/۰۹۳	۱/۰۰۰								
بازده دارایی	۰/۰۴۹۴	۰/۰۰۸	۰/۰۳۷	۰/۰۷۶	۰/۰۵۷	۱/۰۰۰							
اهرم مالی	۰/۰۳۰۵	۰/۰۸۳	۰/۰۸۷	۰/۰۳۱	۰/۰۴۱	۰/۰۶۰	۱/۰۰۰						
نسبت آنی	۰/۰۳۳	۰/۰۰۱	۰/۰۵۱۴	۰/۰۰۶	۰/۰۰۱	۰/۰۰۱	۰/۰۰۳	۱/۰۰۰					
اندازه شرکت	۰/۰۵۸	۰/۰۱۳	۰/۰۴۵	۰/۰۰۷	۰/۰۰۴	۰/۰۰۱	۰/۰۰۱	۰/۰۰۱	۱/۰۰۰				
مالکیت تهای	۰/۰۵۳	۰/۰۳۸	۰/۰۰۵	۰/۰۰۳	۰/۰۰۴	۰/۰۰۳	۰/۰۰۹	۰/۰۱۱	۰/۰۵۴	۱/۰۰۰			
مالکیت مدیریتی	۰/۰۱۳	۰/۰۳۴	۰/۰۵۶	۰/۰۵۲	۰/۰۰۶	۰/۰۰۵	۰/۰۰۶	۰/۰۳۶	۰/۰۵۵	۰/۰۴۳	۱/۰۰۰		
محدودیت مالی	۰/۰۴۲۵	۰/۰۰۷	۰/۰۱۴	۰/۰۴۴	۰/۰۵۰	۰/۰۲۲	۰/۰۲۲	۰/۰۳۶	۰/۰۳۶	۰/۰۰۷	۰/۰۰۰	۱/۰۰۰	
تغییر سرمایه گذاری	۰/۰۰۶	۰/۰۲۱	۰/۰۲۲	۰/۰۳۱	۰/۰۰۷	۰/۰۱۰	۰/۰۰۱	۰/۰۵۴	۰/۰۰۴	۰/۰۰۷	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۱/۰۰۰
کاهش ارزش	۰/۰۲۲	۰/۰۴۱	۰/۰۰۶	۰/۰۱۵	۰/۰۰۳	۰/۰۲۴	۰/۰۰۹	۰/۰۱۵۰	۰/۰۰۶	۰/۰۰۶	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۱/۰۰۰

با توجه به نتایج بدست آمده در جدول ۳ همبستگی یا همخطی شدید بین متغیرها وجود ندارد.

۴-۳. آمار استنباطی

قبل از برازش مدل‌ها لازم است آزمون F لیمر به منظور بررسی استفاده از روش داده‌های تابلویی در مقابل روش داده‌های تلفیقی برای مدل‌های بالا انجام شود. نتایج حاصل از آزمون F لیمر برای الگوهای پژوهش در جدول (۴) نشان داده شده است.

جدول ۴: نتایج آزمون F لیمر برای مدل‌های پژوهش

مدل پژوهش	آماره	سطح خطا	روش پذیرفته شده
مدل ۲	۱۴/۲۵۱۰	۰/۰۰۰	مدل اثرات ثابت
مدل ۴	۱۴/۲۱۸۰	۰/۰۰۰	مدل اثرات ثابت

با توجه به آماره و سطح خطای آزمون F لیمر و رد فرضیه H_0 برای مدل‌های پژوهش، لازم است برای انتخاب از بین مدل داده‌های تابلویی با اثرات ثابت یا داده‌های تابلویی با اثرات تصادفی، آزمون هاسمن نیز انجام شود. نتایج مربوط به آزمون هاسمن نیز در جدول (۵) نشان داده شده است.

جدول ۵: نتایج آزمون آزمون هاسمن برای مدل های پژوهش

مدل پژوهش	آماره	سطح خطا	روش پذیرفته شده
مدل ۲	۶/۶۲۳۷	۰/۸۲۸۷	مدل اثرات تصادفی
مدل ۴	۶/۷۶۲۵	۰/۹۱۴۰	مدل اثرات تصادفی

همانطورکه در جدول (۵) مشاهده می شود، نتایج حاکی از رد نشدن فرضیه H_0 برای مدل های پژوهش بوده، در نتیجه مدل داده های تابلویی با اثرهای تصادفی ارجح است. بنابراین، برای تخمین مدل پژوهش از روش داده های تابلویی با اثرات تصادفی استفاده شده است. در پژوهش حاضر، جدول (۵) نتایج حاصل از برآورد مدل ۱ را نشان می دهد.

جدول ۶: نتایج حاصل از برآورد مدل ۱ پژوهش

$$\text{Meet or Beat}_{it} = \beta_0 + \beta_1 \text{AEI}_{it} + \beta_2 \text{LOSS}_{it} + \beta_3 \text{ROA}_{it} + \beta_4 \text{DOA}_{it} + \beta_5 \text{LEV}_{it} + \beta_6 \text{CL}_{it} + \beta_7 \text{Size}_{it} + \beta_8 \text{INST}_{it} + \beta_9 \text{MGO}_{it} + \beta_{10} \text{KZ}_{it} + \beta_{11} \text{DINV}_{it} + \varepsilon_{it}$$

متغیر	نماد	ضریب	آماره Z	سطح خطا	VIF
شدت برآورد حسابداری	AEI	۰/۴۴۳۷	۲/۱۰۱۵	۰/۰۳۵۶	۱/۱۹
زیان	LOSS	-۳/۴۴۳۴	-۶/۱۴۴۹	۰/۰۰۰۰	۱/۷۰
بازده دارایی	ROA	۵/۴۷۰۹	۵/۳۴۹۲	۰/۰۰۰۰	۲/۲۱
کاهش ارزش دارایی ها	DOA	-۰/۳۸۶۸	-۰/۱۵۱۴	۰/۸۷۹۶	۱/۲۱
اهرم مالی	LEV	-۰/۴۱۵۹	-۰/۹۹۱۶	۰/۳۲۱۴	۱/۶۱
نسبت آبی	CL	-۰/۰۰۱۹	-۱/۱۱۹۷	۰/۲۶۲۸	۱/۰۲
اندازه شرکت	SIZE	-۰/۱۲۸۹	-۱/۲۷۷۴	۰/۲۰۱۵	۱/۱۴
مالکیت نهادی	INST	۰/۰۲۷۲	۳/۹۴۶۷	۰/۰۰۰۱	۱/۶۹
مالکیت مدیریتی	MGO	-۰/۰۱۸۷	-۳/۴۸۸۱	۰/۰۰۰۵	۱/۷۱
محدودیت مالی	KZ	-۰/۴۳۵۱	-۱/۹۰۲۳	۰/۰۵۷۱	۱/۵۷
تغییر در سرمایه گذاری	DINV	۱/۲۲۷۸	۱/۴۴۳۹	۰/۱۴۳۲	۱/۰۳
جزء ثابت	C	۱/۹۰۱۳	۱/۱۸۶۵	۰/۲۳۵۴	-
آماره مک فادن		۰/۳۹۰			
آماره LR		۴۷۲/۴۱۵			
احتمال آماره LR		۰/۰۰۰۰			

براساس مدل (۱)، فرضیه اول پژوهش مبنی بر اینکه شدت برآورد حسابداری با تمایل مدیریت صاحبکار برای رسیدن به سود هدف رابطه مثبت دارد، با توجه به اینکه سطح خطا کمتر از ۵ درصد و (آماره Z برابر با ۲/۱۰۱۵) است، رد نشده است. آماره LR مدل پژوهش برابر با ۴۷۲/۴۱۵۱ می باشد و همچنین سطح خطای آن (۰/۰۰۰۰) است، بنابراین می توان نتیجه گرفت که مدل اول پژوهش در سطح اطمینان ۹۵ درصد معنادار می باشد. ضریب مک-فادن مدل آزمون شده، ۰/۳۹۰ است که نشان می دهد که تقریباً ۳۹ درصد تغییرات در متغیر وابسته، توسط متغیرهای توضیحی تبیین شده است.

جدول ۷: نتایج حاصل از برآورد مدل ۲ پژوهش

$$LAF_{it} = \beta_0 + \beta_1 AEI_{it} + \beta_2 LOSS_{it} + \beta_3 ROA + \beta_4 DOA_{it} + \beta_5 LEV_{it} + \beta_6 CL_{it} + \beta_7 Size_{it} + \beta_8 INST_{it} + \beta_9 MGO_{it} + \beta_{10} KZ_{it} + \beta_{11} DINV_{it} + \varepsilon_{it}$$

متغیر	نماد	ضریب	آماره t	سطح خطا	VIF
شدت برآورد حسابداری	AEI	۰/۰۲۳۱	-۰/۸۶۰۷	۰/۳۸۹۶	۳/۲۳
زیان	LOSS	-۰/۱۲۲۵	-۱/۲۶۲۲	۰/۲۰۷۲	۱/۶۷
بازده دارایی	ROA	۰/۱۳۰۳	۱/۰۷۷۶	۰/۲۸۱۵	۲/۴۶
کاهش ارزش دارایی‌ها	DOA	-۰/۹۲۳۲	-۱/۵۷۱۰	۰/۱۱۶۵	۱/۲۱
اهرم مالی	LEV	-۰/۰۱۴۸	-۰/۲۸۴۵	۰/۷۷۶۱	۱/۶۱
نسبت آبی	CL	۰/۰۰۰۱	۰/۸۴۳۳	۰/۳۹۹۳	۲/۹۳
اندازه شرکت	SIZE	-۰/۰۴۲۶	-۲/۵۸۱۸	۰/۰۱۰۰	۱/۱۴
مالکیت نهادی	INST	-۰/۰۰۳۶	-۱/۹۴۶۰	۰/۰۵۲۰	۱/۶۷
مالکیت مدیریتی	MGO	۰/۰۰۰۸	۰/۹۰۱۲	۰/۳۶۷۷	۱/۷۰
محدودیت مالی	KZ	-۰/۱۴۹۸	-۳/۸۲۴۸	۰/۰۰۰۱	۱/۵۷
تغییر در سرمایه گذاری	DINV	-۰/۰۷۳۷	-۰/۵۵۸۵	۰/۵۵۸۵	۱/۰۳
جزء ثابت	C	۷/۸۲۳۶	۲۷/۲۲۱۹	۰/۰۰۰۰	-
ضریب تعیین					۰/۰۲۸۱
ضریب تعیین تعدیل شده					۰/۰۱۶۸
آماره دوربین واتسون					۱/۹۶۱۹
آماره F					۲/۴۸۶۹
احتمال آماره F					۰/۰۰۴۴

بر اساس مدل (۲)، فرضیه دوم پژوهش مبنی بر اینکه شدت برآورد حسابداری رابطه مثبت و معناداری با حق الزحمه حسابرسی دارد، با توجه به اینکه سطح خطا بیشتر از ۵ درصد و (آماره t برابر با ۰/۸۶۰۷) است، رد شده است. آماره F مدل پژوهش برابر با ۲/۴۸۶۹ می‌باشد و همچنین سطح خطای آن (۰/۰۰۴۴) است، بنابراین می‌توان نتیجه گرفت که مدل دوم پژوهش در سطح اطمینان ۹۵ درصد معنادار می‌باشد. نتایج آزمون تورم واریانس بیانگر این است که بین متغیرهای پژوهش مشکل همخطی وجود ندارد. همچنین، آماره دوربین واتسون ۱/۹۶۱۹ می‌باشد که بین ۱/۵ تا ۲/۵ قرار دارد و بر این اساس می‌توان گفت خودهمبستگی سریالی بین اجزای اخلاقی وجود ندارد. ضریب تعیین تعدیل شده مدل آزمون شده، ۰/۰۱۶۸ است که نشان می‌دهد که تقریباً ۱ درصد تغییرات در متغیر وابسته، توسط متغیرهای توضیحی تبیین شده است.

جدول ۸: نتایج حاصل از برآورد مدل ۳ پژوهش

$$\text{Meet or Beat}_{it} = \beta_0 + \beta_1 AEI_{it} + \beta_2 Specialist + \beta_3 AEI_{it} * Specialist + \beta_4 LOSS_{it} + \beta_5 ROA + \beta_6 DOA_{it} + \beta_7 LEV_{it} + \beta_8 CL_{it} + \beta_9 Size_{it} + \beta_{10} INST_{it} + \beta_{11} MGO_{it} + \beta_{12} KZ_{it} + \beta_{13} DINV_{it} + \varepsilon_{it}$$

متغیر	نماد	ضریب	آماره Z	سطح خطا	VIF
شدت برآورد حسابداری (A)	AEI	۰/۳۴۸۵	۱/۵۵۱۱	۰/۱۲۰۹	۵/۴۲
تخصص حسابرس (B)	SPECIALIST	-۰/۴۸۲۸	-۲/۰۷۸۵	۰/۰۳۷۷	۱/۵۴
A*B	AEI* SPECIALIST	-۰/۰۱۸۵	-۳/۴۴۵۵	۰/۰۰۰۶	-
زیان	LOSS	-۳/۴۳۱۷	-۶/۰۷۸۰	۰/۰۰۰۰	۱/۶۸
بازده دارایی	ROA	۵/۴۲۸۹	۵/۳۳۵۱	۰/۰۰۰۰	۲/۴۷
کاهش ارزش دارایی‌ها	DOA	-۰/۵۷۱۳	-۰/۲۲۳۹	۰/۸۲۲۸	۱/۲۱
اهرم مالی	LEV	-۰/۳۶۸۰	-۰/۸۸۵۸	۰/۳۷۵۷	۱/۶۴
نسبت آبی	CL	-۰/۰۰۱۴	-۰/۸۳۵۰	۰/۴۰۳۷	۵/۰۷
اندازه شرکت	SIZE	-۰/۱۲۴۸	-۱/۲۲۵۶	۰/۲۲۰۳	۱/۱۵

بررسی تاثیر تخصص حسابرس نسبت به برآوردهای حسابداری بر شدت برآورد حسابداری.../۱۶۷

۱/۶۸	۰/۰۰۰۱	۳/۹۰۸۳	۰/۰۲۷۰	INST	مالکیت نهادی
۱/۷۱	۰/۴۰۸۴	۰/۸۲۶۷	۰/۰۰۷۲	MGO	مالکیت مدیریتی
۱/۵۸	۰/۳۲۱۵	۰/۹۹۱۴	۰/۰۰۱۶	KZ	محدودیت مالی
۱/۰۳	۰/۱۲۲۹	۱/۵۴۲۶	۱/۳۰۶۷	DINV	تغییر در سرمایه گذاری
-	۰/۲۵۵۹	۱/۱۳۶۰	۱/۸۲۵۴	C	جزء ثابت
				۰/۳۹۴۵	آماره مک فادن
				۴۷۷/۸۶۶۷	LR آماره
				۰/۰۰۰۰	احتمال آماره LR

بر اساس مدل (۳)، فرضیه سوم پژوهش مبنی بر اینکه تخصص حسابرسی نسبت به برآوردهای حسابداری تاثیر معناداری بر ارتباط بین شدت برآورد حسابداری و تمایل مدیریت صاحبکار برای دستیابی به سود هدف دارد، با توجه به اینکه سطح خطا کمتر از ۵ درصد و (آماره Z برابر با ۳/۴۴۵-) است، رد نشده است. آماره LR مدل پژوهش برابر با ۴۷۷/۸۶۶۷ می باشد و همچنین سطح خطای آن (۰/۰۰۰۰) است، بنابراین می توان نتیجه گرفت که مدل سوم پژوهش در سطح اطمینان ۹۵ درصد معنادار می باشد. ضریب مک فادن مدل آزمون شده، ۰/۳۹۴۵ است که نشان می دهد که تقریباً ۳۹ درصد تغییرات در متغیر وابسته، توسط متغیرهای توضیحی تبیین شده است.

جدول ۹: نتایج حاصل از برآورد مدل ۴ پژوهش

$$LAF_{it} = \beta_0 + \beta_1 AEI_{it} + \beta_2 Specialist + \beta_3 AEI_{it} * Specialist + \beta_4 LOSS_{it} + \beta_5 ROA + \beta_6 DOA_{it} + \beta_7 LEV_{it} + \beta_8 CL_{it} + \beta_9 Size_{it} + \beta_{10} INST_{it} + \beta_{11} MGO_{it} + \beta_{12} KZ_{it} + \beta_{13} DINV_{it} + \epsilon_{it}$$

متغیر	نماد	ضریب	آماره t	سطح خطا	VIF
شدت برآورد حسابداری (A)	AEI	۰/۰۱۷۹	۰/۷۰۰۸	۰/۴۸۳۶	۵/۴۲
تخصص حسابرس (B)	SPECIALIST	۰/۰۰۰۱	۱/۸۳۳۷	۰/۰۶۷۰	۱/۵۴
A*B	AEI* SPECIALIST	۰/۰۰۰۳	۲/۱۸۸۸	۰/۰۲۸۹	-
زیان	LOSS	-۰/۱۲۸۶	-۱/۲۹۵۱	۰/۱۹۵۶	۱/۶۸
بازده دارایی	ROA	۰/۱۴۲۱	۱/۱۶۷۶	۰/۲۴۳۳	۲/۴۷
کاهش ارزش دارایی ها	DOA	-۰/۹۳۵۸	-۱/۵۸۴۰	۰/۱۱۳۵	۱/۲۱
اهرم مالی	LEV	-۰/۰۱۵۹	-۰/۲۹۵۲	۰/۷۶۷۹	۱/۶۴
نسبت آبی	CL	۰/۰۰۰۱	۰/۶۹۱۵	۰/۴۸۹۴	۵/۰۷
اندازه شرکت	SIZE	-۰/۰۴۳۶	-۲/۶۵۹۱	۰/۰۰۸۰	۱/۱۵
مالکیت نهادی	INST	-۰/۰۰۳۸	-۲/۰۵۷۲	۰/۰۳۹۹	۱/۶۸
مالکیت مدیریتی	MGO	۰/۰۰۰۹	۰/۹۱۵۹	۰/۳۶۰۰	۱/۷۱
محدودیت مالی	KZ	-۰/۱۴۸۳	-۳/۷۳۹۵	۰/۰۰۰۲	۱/۵۸
تغییر در سرمایه گذاری	DINV	-۰/۰۷۵۰	-۰/۵۹۷۶	۰/۵۵۰۳	۱/۰۳
جزء ثابت	C	۷/۸۴۱۴	۲۷/۲۶۶۶	۰/۰۰۰۰	-
ضریب تعیین					
۰/۰۲۹۲					
ضریب تعیین تعدیل شده					
۰/۰۱۵۹					
آماره دوربین واتسون					
۱/۹۶۴۲					
آماره F					
۸۸۵۲/۱					
احتمال آماره F					
۰/۰۰۸۵					

بر اساس مدل (۴)، فرضیه چهارم پژوهش مبنی بر اینکه تخصص حسابرسی نسبت به برآوردهای حسابداری تاثیر معناداری بر ارتباط بین شدت برآورد حسابداری و حق الزحمه حسابرسی دارد، با توجه به اینکه سطح خطا کمتر از ۵ درصد و (آماره t برابر با

۲/۱۸۸۸) است، رد نشده است. همچنین، آماره دوربین واتسون ۱/۹۶۴۲ می باشد که بین ۱/۵ تا ۲/۵ قرار دارد و بر این اساس میتوان گفت خودهمبستگی سریالی بین اجزای اخلاص وجود ندارد. ضریب تعیین تعدیل شده مدل آزمون شده، ۰/۰۱۵۹ است که نشان می دهد که تقریباً ۱ درصد تغییرات در متغیر وابسته، توسط متغیرهای توضیحی تبیین شده است.

۴-۴. آزمون استحکام نتایج

شواهد تجربی حاکی از آن است که شرکتها سود گزارش شده خود را به منظور برآورده کردن پیشبینیها، مدیریت می کنند (کازنیک و مک نیکولز، ۲۰۰۲). در مقابل، این نگرانی برای قانون گذاران وجود دارد که ممکن است حسابرسان در برابر فشار صاحبکار تسلیم شوند و به آنها اجازه دهند انتظارات بازار را برآورده کنند. در شرایطی که فرآیند حسابرسی به طور موثری توانایی صاحبکار برای مدیریت سود را کاهش دهد، مدیریت صاحبکار با دستکاری اقلام تعهدی توان تغییر در سود مورد انتظار را نخواهد داشت. با این حال، اگر تداوم انتخاب حسابرس (چه کوتاه و چه طولانی) منجر به حسابرسی با کیفیت پایین تر شود، ممکن است صاحبکار با مدیریت و افزایش شدت اقلام تعهدی، به دنبال دستیابی به سودهای پیشبینی شده باشد (دیویس، سو و ترامپیتز، ۲۰۰۸).

جدول ۱۰: نتایج حاصل از برآورد مدل تدام انتخاب حسابرس

متغیر	نماد	ضریب	آماره Z	سطح خطا
شدت برآورد حسابداری (A)	AEI	-۱/۰۱۸	-۲/۹۲۵	۰/۰۰۳
تداوم انتخاب حسابرس (B)	AT	-۴/۵۲۰	-۵/۱۵۴	۰/۰۰۰
A*B	AEI* AT	-۲/۱۲۳	-۳/۹۸۶	۰/۰۰۰
زیان	LOSS	-۱/۶۹۳	-۱/۶۷۱	۰/۰۹۴
بازده دارایی	ROA	-۰/۷۵۴	-۱/۲۰۸	۰/۲۲۷
کاهش ارزش داراییها	DOA	۰/۵۱۲	۴/۰۲۰	۰/۰۰۰
اهرم مالی	LEV	۰/۳۲۸	۱/۸۸۲	۰/۰۵۹
نسبت آتی	CL	-۰/۶۹۶	-۰/۷۲۶	۰/۴۶۷
اندازه شرکت	SIZE	-۱/۰۱۹	-۲/۲۰۴	۰/۰۲۷
مالکیت نهادی	INST	-۱/۶۰۹	-۰/۳۴۳	۰/۷۳۱
مالکیت مدیریتی	MGO	۰/۷۳۳	۰/۹۵۷	۰/۳۳۸
محدودیت مالی	KZ	۰/۸۱۵	۰/۳۵۶	۰/۷۲۱
تغییر در سرمایه گذاری	DINV	۷/۶۹۰	۲/۷۸۵	۰/۰۰۵
جزء ثابت	C	۰/۲۸۴	۰/۷۹۳	۰/۴۲۷
آماره مک فادن		۰/۲۵۱		
آماره F		۱۲/۶۷۴		
احتمال آماره F		۰/۰۰۰		

همانطور که مشاهده می شود، تحلیل حساسیت صورت گرفته مبنی بر تاثیر معنادار تداوم انتخاب حسابرس بر ارتباط بین شدت برآورد حسابداری و دستیابی به سود هدف، دارای سطح خطای کمتر از ۵ درصد بوده (۰/۰۰۰) و بنابراین، می توان ابراز داشت که تداوم انتخاب

بررسی تاثیر تخصص حسابرس نسبت به برآوردهای حسابداری بر شدت برآورد حسابداری.../۱۶۹

حسابرس منجر به تعدیل معنادار ارتباط بین شدت برآورد حسابداری و دستیابی به سود هدف می‌شود.

جدول ۱۱: نتایج حاصل از برآورد مدل تدام انتخاب حسابرس

$$LAF_{it} = \beta_0 + \beta_1 AEI_{it} + \beta_2 AT + \beta_3 AEI_{it} * AT + \beta_4 LOSS_{it} + \beta_5 ROA + \beta_6 DOA_{it} + \beta_7 LEV_{it} + \beta_8 CL_{it} + \beta_9 Size_{it} + \beta_{10} INST_{it} + \beta_{11} MGO_{it} + \beta_{12} KZ_{it} + \beta_{13} DINV_{it} + \varepsilon_{it}$$

متغیر	نماد	ضریب	آماره t	سطح خطا
شدت برآورد حسابداری (A)	AEI	۰.۳۴/۰	۹/۲۷۴	۰/۰۰۰
تداوم انتخاب حسابرس (B)	AT	-۰/۹۹۳	-۳/۱۴۴	۰/۰۰۱
A*B	AEI* AT	۳۵۹۰/-	۰.۴۴۲/-	۱۰/۰۰۴
زبان	LOSS	۰.۶۰۰	۱/۵۱۰	۰/۱۳۱
بازده دارایی	ROA	۱/۷۳۰-	-۱/۴۷۸	۰/۱۳۹
کاهش ارزش دارایی‌ها	DOA	۱/۷۲۰	۲/۰۰۹	۰/۰۴۴
اهرم مالی	LEV	-۰/۹۷۹	-۲/۴۰۱	۰/۰۱۶
نسبت آبی	CL	۱/۹۶۰	۵/۸۳۴	۰/۰۰۰
اندازه شرکت	SIZE	-۰/۴۳۱	-۰/۸۶۰	۰/۳۸۹
مالکیت نهادی	INST	۰/۲۶۵	۰/۷۸۷	۰/۴۳۱
مالکیت مدیریتی	MGO	۰/۰۳۸	۰/۰۶۲	۰/۹۵۰
محدودیت مالی	KZ	-۱/۶۱۱	-۰/۹۱۳	۰/۳۶۱
تغییر در سرمایه گذاری	DINV	۱/۲۵۰	۱/۰۵۹	۰/۲۸۹
جزء ثابت	C	۱/۰۶۸۰	۲/۳۶۵	۰/۰۱۸
ضریب تعیین		۰/۱۴۲		
ضریب تعیین تعدیل شده		۰/۰۹۵		
آماره دوربین واتسون		۱/۷۲۱		
آماره F		۹/۵۸۰		
احتمال آماره F		۰/۰۰۰		

مطابق با جدول فوق، تداوم انتخاب حسابرس تاثیر معناداری بر ارتباط بین شدت برآورد حسابداری و حق الزحمه حسابرسی دارد، با توجه به اینکه سطح خطا کمتر از ۵ درصد و (آماره t برابر با ۲/۰۴۴-) است، رد نشده است.

۵- بحث و نتیجه گیری

برآوردهای حسابداری ابزاری برای تصمیم‌گیری درست و به موقع استفاده‌کنندگان از صورت‌های مالی است. ارزیابی عملکرد شرکت‌ها همواره مورد توجه سهامداران، سرمایه‌گذاران، اعتبار دهندگان به خصوص مدیران برای پیش‌بینی برآوردهای آتی بوده است. در این پژوهش، شدت برآورد حسابداری، تخصص حسابرس در بررسی برآوردها و انحرافات مدیریتی مورد بررسی قرار گرفته است.

نتایج آزمون فرضیه اول پژوهش مبنی بر اینکه مبنی بر اینکه شدت برآورد حسابداری با تمایل مدیریت صاحبکار برای رسیدن به سود هدف رابطه مثبت دارد، رد نشده است. هی و تیان^{۴۷} (۲۰۱۳) نشان دادند که انتظارات فعالان بازار می‌تواند فشار را بر مدیران برای دستیابی به معیارهای عملکرد کوتاه مدت مانند سود پیش‌بینی شده افزایش دهد. عدم برآورده کردن انتظارات پیامدهای منفی با اهمیتی برای قیمت سهام شرکت، منافع شخصی و آینده شغلی مدیر

دارد. محدودیت‌های مالی می‌تواند چنین پیامدهای منفی را با پردازش سریع و انتشار گسترده اخبار بد شرکت تشدید کند. اخبار بد مربوط به عدم دستیابی به سود پیش‌بینی شده، احتمال جریمه شدن مدیران توسط هیئت مدیره شرکت را افزایش می‌دهد. در همین راستا، مدیران منافع بلندمدت را برای دستیابی به اهداف کوتاه‌مدت قربانی می‌کنند. ماتسوموتو^{۴۸} (۲۰۰۲) نشان داد که شرکت‌ها برای اجتناب از انحراف نسبت به سود پیش‌بینی شده، از ارقام تعهدی استفاده می‌کنند. با توجه به این جریمه‌های احتمالی، سود پیش‌بینی شده فشاری را بر مدیران تحمیل می‌کند تا ارقام تعهدی را در راستای منافع خود افزایش دهد. نتایج حاصل از این فرضیه با پژوهش‌های هوانگ^{۴۹} (۲۰۱۷) و براون و همکاران^{۵۰} (۲۰۱۵) تطابق دارد.

فرضیه دوم پژوهش مبنی بر اینکه شدت برآورد حسابداری رابطه مثبت و معناداری با حق‌الزحمه حسابرسی دارد، رد شده است. امروزه با توجه به جهانی شدن بازار ارائه خدمات، همه شرکت‌ها در صدد بیشتر کردن سهم خود در این بازار هستند. برای رسیدن به این هدف باید علاوه بر کیفیت بالا، کاهش قیمت را هم در نظر بگیرند. موسسه‌های حسابرسی نیز از این قضیه مستثنی نیستند و برای ماندن در این بازار باید با هم رقابت کنند. بنابراین، سایر موسسه‌های حسابرسی برای رقابت با موسسه‌های بزرگ حسابرسی باید بتوانند خدمات را با بهای تمام‌شده پایین‌تر و حق‌الزحمه حسابرسی کمتر ارائه دهند. نتایج این فرضیه با یافته‌های چو و همکاران^{۵۱} (۲۰۲۱) و باروآ و همکاران^{۵۲} (۲۰۲۰) تطبیق دارد.

فرضیه سوم پژوهش مبنی بر اینکه تخصص حسابرسی نسبت به برآوردهای حسابداری تاثیر معناداری بر ارتباط بین شدت برآورد حسابداری و تمایل مدیریت صاحبکار برای دستیابی به سود هدف دارد، رد نشده است. هر چه حساب‌برسان تخصص بیشتری در صنعت مورد نظر داشته باشند توانایی بیشتری در شناسایی عوامل موثر بر واقعیت‌ها و انحرافات مدیریت خواهند داشت و بنابراین، می‌توانند گزارش‌های مالی با کیفیت‌تری را نسبت به سایر حساب‌برسان ارائه دهند (کاوسی و همکاران، ۱۴۰۰). در نهایت تخصص حساب‌برسان باعث افزایش نظارت، کنترل و قضاوت بهتر شرکت‌ها خواهد شد. تجربه در حسابرسی برآوردهای حسابداری، باعث ایجاد تخصص در این زمینه می‌شود. این یافته‌ها سازگار با نتایج پژوهش ژیانگ و همکاران (۲۰۲۰) می‌باشد.

فرضیه چهارم پژوهش مبنی بر اینکه تخصص حسابرسی نسبت به برآوردهای حسابداری تاثیر معناداری بر ارتباط بین شدت برآورد حسابداری و حق‌الزحمه حسابرسی دارد، رد نشده است. حساب‌برسان متخصص در سال مورد رسیدگی احتمالاً از تخصص خود در تعیین حق-الزحمه مناسب استفاده می‌کنند و به دلیل تجربه و تخصص و به تبع آن کیفیت بالا اقدام به ارائه تخفیف به صاحبکار نمی‌کنند که نیازی به جبران آن در سال‌های آتی باشد (وقفی و همکاران، ۱۴۰۱). حساب‌برسان با افزایش برآوردهای حسابداری به دلیل تلاش و تخصص بیشتر حق-

الزحمه‌های بیشتری دریافت خواهند کرد. نتایج این فرضیه با یافته‌های چو و همکاران (۲۰۲۰) همسو است.

با توجه به یافته‌های پژوهش پیشنهاد می‌شود، مؤسسه‌های حسابرسی اطلاعات و دانش حسابرسان را در زمینه‌های خاص، افزایش دهند تا بتوانند صاحب‌کاران بیشتری جذب کنند. بکارگیری حسابرسان دارای تجربه حسابرسی در شرکت‌های با اقلام تعهدی بالا می‌تواند روش تاثیرگذاری برای افزایش بهبود کیفیت افشا و گزارشگری مالی باشد. از طرفی، موسسات حسابرسی با حرکت به سمت تخصصی شدن در زمینه اقلام تعهدی، شرایط برای کنترل تخفیف در حق الزحمه را فراهم می‌آورند.

به منظور تکمیل نتایج این پژوهش پیشنهاد می‌شود در آینده، قانون‌گذاران، مقررات سختگیرانه‌ای تدوین کنند باعث گسترش اعتماد عمومی نسبت به قابلیت اتکای گزارشگری مالی گردد. همچنین برای موسسات حسابرسی برای جذب صاحبکاران بیشتر، سعی در افزایش تخصص و دانش حسابرسان، با آموزش‌های لازم و کافی داشته باشند و سازمان بورس و اوراق بهادار مقرراتی را برای افشای حق الزحمه‌های حسابرسی و غیرحسابرسی مؤسسه‌های حسابرسی انجام دهنده خدمات اطمینان بخشی تنظیم کند. به سازمان بورس و اوراق بهادار تدابیری اتخاذ کند تا شرکت‌های پذیرفته شده در بورس از حسابرسانی استفاده کنند که در صنعت مورد فعالیت شرکت تخصص لازم و کافی را داشته باشند.

یادداشت‌ها

1. Boone et al
2. Bonner & Lewis
3. Francis et al
4. Reichelt & Wang
5. Bratten et al
6. Hoitash et al
7. Ahn et al
8. Cannon et al
9. Kumarasiri & Fisher
10. Christensen et al
11. Lee & Park
12. Hermanson et al
13. Alexeyeva & Likosova
14. Gal et al
15. Beasley et al
16. Frank & Obloj
17. DeAngelo
18. Emmett et al
19. Cohen et al
20. Griffith
21. Joe et al
27. Burgstahler & Dichev
28. DeGeorge et al
29. Seidel et al
30. White
31. Brink et al
32. Hay et al
33. DeFond & Zhang
34. Campa & Camacho-Miñano
35. Moore & Healy
36. Thibodeau & Packwood
37. Moroney
38. Yanming & Zhuoan
39. O'Reilly & Reisch
40. Kanagaretnam et al
41. Martin et al
42. Bell & Griffin
43. veronica & sidharta
44. Watts & Zimmerman
45. Lev et al
46. Kaplan & Zingales
47. Hey & Tian

22. Glover et al	48. Matsumoto
23. Matsunaga	49. Huang
24. Bartov et al	50. Brown et al
25. Skinner & Sloan	51. Cho et al
26. Graham et al	52. Barua et al

کتابنامه

- حسینی پور، رضا. باقرپور ولاشانی، محمدعلی. صالحی، مهدی. (۱۳۹۶). شناسایی متغیرهای مالی و غیر مالی موثر بر مبانی تعدیل گزارش. حسابرسی مرتبط با برآوردهای حسابداری: رویکرد داده کاوی. دانش حسابداری، ۱۷(۶۶): ۱۰۷-۱۳۰.
- حسن زاده، رسول. تلخایی، فاطمه. فجرییگی، مهسا. (۱۳۹۳). حق الزحمه حسابداری، مروری بر عوامل موثر بر تعیین حق الزحمه حسابداری صورت‌های مالی. حسابدار رسمی، ۳۲، ۸۹-۱۰۰.
- حساس یگانه، یحیی. برزیده، فرخ. تقوی فرد، محمدتقی. فرهمند سیدآبادی، محمد. (۱۳۹۵). بررسی تاثیر گردش اجباری موسسه‌های حسابداری بر حق الزحمه حسابداری و رقابت در بازار حسابداری. بررسی‌های حسابداری و حسابداری، ۲۳(۳): ۳۳۳-۳۵۲.
- حساس یگانه، یحیی. قاسمی، محسن. (۱۳۸۴). محتوای اطلاعاتی کسری ذخایر مورد اشاره در گزارش حسابداری. فصلنامه بررسی‌های حسابداری و حسابداری، ۱۲(۴): ۲۱-۳۹.
- خدای پور، احمد. سعیدی‌گراغانی، مسلم. (۱۳۹۰). بررسی تاثیر نتایج روش های تحلیلی بر میزان تلاش حسابرسان در حسابداری برآوردهای حسابداری. تحقیقات حسابداری و حسابداری، ۳(۱۰): ۱۱۸-۱۳۱.
- رحیمی، محمدمهدی. برزگری خانقاه، جمال. الهیاری، رضا. (۱۳۹۷). مروری بر مبانی نظری حق الزحمه حسابداری. پژوهش در حسابداری و علوم اقتصادی، ۳: ۴۳-۵۰.
- رشیدی، محسن. (۱۴۰۰). نقش نقض قراردادهای بدهی بر ریسک‌پذیری و پاداش پرداختی به مدیران بر مبنای وضعیت اعتباری. فصلنامه راهبرد مدیریت مالی، ۹(۳۳): ۱۳۵-۱۵۵.
- رشیدی، محسن. (۱۴۰۰). بررسی رقابت بازار، چسبندگی حق الزحمه حسابداری و کیفیت حسابداری. دانش حسابداری مالی، ۸(۲): ۱۷۳-۱۹۳.
- علوی طبری، سید حسین. عارف منش، زهره. (۱۳۹۲). بررسی رابطه تخصص صنعت حسابداری و تاخیر در ارائه گزارش حسابداری در شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران. دانش حسابداری، ۱۴: ۷-۲۶.
- کاوسی، افشین. هنرمندی، زهرا. (۱۴۰۰). تاثیر تخصص حسابداری در صنعت و استقلال هیات مدیره بر ابهام در جریانات نقدی عملیاتی شرکت. اولین کنفرانس بین المللی جهش علوم مدیریت، اقتصاد و حسابداری.

وقفی، سید حسام. کامران‌راد، صدیقه. برسلانی، سکینه. (۱۴۰۱). تأثیر تخفیف حق‌الزحمه حسابرسی بر جبران آن و کیفیت اطلاعات حسابداری با تأکید بر نقش تخصص حسابرس. پژوهش‌های حسابرسی حرفه‌ای، ۳(۹): ۴۴-۷۰.

References

- Ahn, J., Hoitash, R., Hoitash, U. (2020). Auditor task-specific expertise: The case of fair value accounting. *The Accounting Review*. 95 (3), 1–32.
- Alavi Tabari, S.H., Aref Manesh, Z. (2014). Examining the relationship between the expertise of the auditor industry and the delay in submitting the audit report in companies admitted to the Tehran Stock Exchange. *Journal of Accounting knowledge*, 14, 7-26. (In Persian).
- Alexeyeva, I., Mejia Likosova, M. (2016). The impact of fair value measurement on audit fees: Evidence from financial institutions in 24 European countries. *International Journal of Auditing*, 20(3), 255-266.
- Bartov, E., Givoly, D., Hayn, C. (2002). The rewards to meeting or beating earnings expectations. *Journal of Accounting and Economics*. 33 (2) , 173–204.
- Barua, A., Lennox, C., Raghunandan, A. (2020). Are audit fees discounted in initial year audit engagements?. *Journal of Accounting and Economics*, 69(2-3), 101282.
- Beasley, M. S., J. V. Carcello, D. R. Hermanson, and T. Neal. 2010. *Fraudulent Financial Reporting 1998–2007: An Analysis of U.S. Public Companies*. Durham, NC: COSO.
- Bell, T. B., Griffin, J. B. (2012). Commentary on auditing high-uncertainty fair value estimates. *Auditing: A Journal of Practice & Theory*. 31(1), 147-155.
- Bonner, S., Lewis., B. (1990). Determinants of auditor expertise. *Journal of Accounting Research*. 28,1–20.
- Boone, J.P., Khurana, I.K., Raman, K.K. (2023). Accounting Estimation Intensity, Auditor Estimation Expertise, and Managerial Bias. *A Journal of Accounting Horizons*. 37(3), 1-28.
- Bratten, B., Gaynor, L., McDaniel, L., Montague, N., Sierra, G. (2013). The audit of fair values and other estimates: The effects of underlying environmental, task, and auditor-specific factors. *Auditing: A Journal of Practice & Theory*. 32(1), 7–44.
- Brink, A.G., Yang, L. Wier, B. (2012). The Impact of Social Pressure and Estimate Source on Auditors' and Financial Statement Preparers' Fair Value Estimate Choices.
- Brown, L., A. Call, M. Clement, and N. Sharp. 2015. Inside the “black box” of sell-side financial analysts. *Journal of Accounting Research*, 53 (1): 1-47.

- Burgstahler, D., Dichev, I. (1997). Earnings management to avoid earnings decreases and losses. *Journal of Accounting and Economics*. 24 (1), 99–126.
- Campa, D., Cao, T., Donnelly, R. (2019). Asset disposal as a method of real earnings management: Evidence from the UK. *Journal of Abacus*, 55(2), 306-332.
- Campa, D., Camacho-Miñano, M. (2015). The impact of sme's prebankruptcy financial distress on earnings management tools. *Journal of International Review of Financial Analysis*, 42(3), 222-234.
- Cannon, N. H., Bedard, J. C. (2016). Auditing challenging fair value measurements: Evidence from the field. *The Accounting Review*. 92(4), 81-114.
- Cannon, N., Bedard, J. (2017). Auditing challenging fair value measurements: Evidence from the field. *The Accounting Review*, 92 (4): 81–114.
- Cannon, N., Christensen, B, T.O. Wood., D. (2014). Complex fair value measurements and material weaknesses: It's not all bad news.
- Cho, M., Kwon, S. Y., & Krishnan, G. V. (2021). Audit fee lowballing: Determinants, recovery, and future audit quality. *Journal of Accounting and Public Policy*, 40(4).
- Christensen, B., Glover, S., Wood, D. (2012). Extreme estimation uncertainty in fair value estimates: Implications for audit. assurance. *Auditing: A Journal of Practice & Theory*. 31 (1), 127–146.
- Cohen, D. A., Dey, A., Lys, T. Z. (2011). Real and accrual-based earnings management in the pre-and post-Sarbanes-Oxley periods. *Journal of the Accounting Review*, 83(3), 757-787.
- DeAngelo, L. (1981). Auditor Size and Audit Quality. *Journal of Accounting and Economics*, 3, 183-199.
- DeFond, M., Zhang, J. (2014). A Review of Archival Auditing Research. *Journal of Accounting and Economics*, 58(2-3), 275–326.
- DeGeorge, F., Patel, J., Zeckhauser, R. (1999). Earnings management to exceed thresholds. *The Journal of Business*. 72 (1), 1–33.
- Frank, D., Obloj, T. (2014). Firm-specific human capital, organizational incentives and agency costs: Evidence from retail banking. *Strategic Management Journal*, 35 (9), 1279–1301.
- Francis, J. R., Reichelt, K., Wang.. D. (2005). The pricing of national and city-specific reputations for industry expertise in the U.S. audit market. *The Accounting Review* 80 (1), 113–136.

- Gal-Or, R., R. Hoitash., U. (2022). Auditor expertise in mergers and acquisitions. *Auditing: A Journal of Practice & Theory*. 41 (4), 135–162.
- Glover, S., Taylor, M., Wu, Y. J. (2017). Mind the Gap: Why Do Experts Have Differences of Opinion Regarding the Sufficiency of Audit Evidence Supporting Complex Fair Value Measurements?
- Glover, S. M., Taylor, M. H., & Wu, Y. J. (2016). Current practices and challenges in auditing fair value measurements and complex estimates: Implications for auditing standards and the academy. *Auditing: A Journal of Practice & Theory*. 36(1), 63-84.
- Griffith, E. (2018). When do auditors use specialists' work to improve problem representations of and judgments about complex estimates? *The Accounting Review*. 93 (4), 177–202.
- Griffith, E., Hammersley, J., Kadous, K. (2015). Audits of complex estimates as verification of management numbers: How institutional pressures shape practice. *Contemporary Accounting Research*. 32 (3), 833–863.
- Graham, J., Harvey, C., Rajgopal, S. (2005). The economic implications of corporate financial reporting. *Journal of Accounting and Economics*. 40 (1-3), 3–73.
- Hay, D., Knechel, W., Wong, N. (2006). Audit fees: A meta-analysis of the effect of supply and demand attributes. *Contemporary Accounting Research*. 23 (1), 141–191.
- Hassanzadeh, R., Talkhabi, F., Fajr Biggi, M. (2015). Audit fees, an overview of factors affecting the determination of financial statement audit fees. *Journal of Official Accountant's Quarterly*, 32,89-100. (In Persian).
- Hassas Yeganeh, Y., Barzideh, F., Taghavifard, M. T., Farahmand Seyed Abadi, M. (2016). Investigating the impact of Mandatory Audit Firm Rotation on Audit Fee and Audit Market Competition. *Journal of Accounting and Auditing Review*, 23(3), 333-352. (In Persian).
- Hassas Yeganeh, Y., GHasemi, M. (2006). The information content of the reserve deficit mentioned in the audit report. *Journal of Accounting and Auditing Review*, 12(4), 21-39. (In Persian).
- Hermanson, S. D., Kerler III, W. A., Rojas, J. D. (2017). An Analysis of Auditors' Perceptions Related to Fair Value Estimates. *Journal of Corporate Accounting & Finance*, 28(3), 18-37.
- Hosseinipour, R., Bagharpur Valashani, M. A., Salehi, M. (2017). Identification of financial and non-financial variables affecting the basis of report modification. Audit related to accounting estimates: data mining approach. *Journal of audit knowledge*, 17(66) 107-130. (In Persian).

- Huang, C. (2017). The joint decision to manage earnings through discretionary accruals and asset sales around insider trading: Taiwan evidence. *Journal of Economics and Finance*, 34(3), 308-325.
- Joe, J., Vandervelde, S., Wu., Y. (2017). Use of high quantification evidence in fair value audits: Do auditors stay in their comfort zone? *The Accounting Review*. 92 (5), 89–116.
- Joe, J. R., Vandervelde, S. D., Wu, Y. (2014). Use of Third Party Specialists' Reports When Auditing Fair Value Measurements: Do Auditors Stay in their Comfort Zone? Available at SSRN.
- Kaplan, S. N., Zingales, L. (1997). Do investment–cash flow sensitivities provide useful measures of financing constraints? *Quarterly Journal of Economics*. 112(1), 169–215.
- Kavousi A Honarmandi Z. (2021). The effect of the auditor's expertise in the industry and the independence of the board of directors on the uncertainty in the operating cash flows of the company. *The first international conference on the leap of management, economics and accounting sciences*. (In Persian).
- Kanagaretnam, K., Lim, C. Y., Lobo, G. J. (2010). Auditor reputation and earnings management: International evidence from the banking industry. *Journal of Banking and Finance*. 34, 2318-2327.
- Khodamipour, A., Saiedi Goraghani, M. (2011). Investigating the Impact of Analytical Results on Auditors' Efforts to Audit Accounting Estimates. *Journal of Accounting and Auditing Research*, 3(10,) 118-131. (In Persian).
- Kumarasiri, J., Fisher, R. (2011). Auditors' Perceptions of Fair Value Accounting: Developing Country Evidence. *International Journal of Auditing*. 15(1), 66-87.
- Lee, C., Park, M. S. (2013). Subjectivity in fair-value estimates, audit quality, and informativeness of other comprehensive income. *Advances in accounting*, 29(2), 218-231.
- Lev, B., Li, S., Sougiannis, T. (2010), The Usefulness of Accounting Estimates for Predicting Cash Flows and Earnings. *Review of Accounting Studies*. 15(4), 779–807.
- Matsunaga, S., Park, C. (2001). The effect of missing a quarterly earnings benchmark on the CEO's annual bonus. *The Accounting Review*. 76 (3), 313–332.
- Martin, R. D., Rich, J. S., Wilks, T. J. (2006). Auditing fair value measurements: A synthesis of relevant research. *Accounting Horizons*, 20(3), 287-303.
- Moroney, R. (2007). Does industry expertise improve the efficiency of audit judgment? *Auditing: A Journal of Practice & Theory*. 26 (2), 69–94.

- Moore, D. A., Healy, P. J. (2008). The trouble with overconfidence. *Psychological Review*, 115 (2) , 502–517.
- O'Reilly, D.M., Reisch, J.T. (2002). Industry specialization by audit firms: What does academic research tell us? *Ohio CPA Journal*. 61(3), 42-44.
- rashidi, M. (2021). Examine market competition, audit fee stickiness, and audit quality. *Financial Accounting Knowledge*, 8(2), 173-193. (in Persian)
- rashidi, M.(2021). Role of Contractual Obligations Violations on Risk Appetite and CEO Compensation Based on Credit Status. *Journal of Financial Management Strategy*, 9(33) , 135-155. (In Persian).
- Rahimi, M.M., Barzgari KHanghah, J., Allahyari, R. (2018). A review of the theoretical foundations of audit fees. *Journal of Research in accounting and economic sciences*, 3, 43-50. (In Persian)
- Reichelt, K. Wang, D. (2010). National and office-specific measures of auditor industry expertise and effects on audit quality. *Journal of Accounting Research*. 48 (3), 647–686.
- Seidel, T. A., Simon, C. A., Stephens, N. M. (2020). Management bias in multiple accounting estimates. *Review of Accounting Studies*, 25 (1), 1–53.
- Skinner, D., Sloan, R. (2002). Earnings surprises, growth expectations, and stock returns, or don't let an earnings torpedo sink your portfolio. *Review of Accounting Studies*. 7 (2/3), 289–312.
- Sylvia veronica, S., sidharta utama, A. (2008). Type of Earnings Management and the Effect of Ownership Structure, Firm Size, and Corporate Governance Practices: Evidence from Indonesia. *the International Journal of Accounting*, 43, 1-27.
- Thibodeau, J. C. Packwood, R. (2010), A Risk-Based Approach to Achieving Audit Committee Effectiveness. *Bank Accounting & Finance*, 31-22.
- vaghfi, S.H., Kamranrad, S., Baraslani, S. (2023). The Effect of Audit Fee Discount on its Compensation and the Quality of Accounting Information with an Emphasis on the Role of the Auditor's Expertise. *Journal of Professional Auditing Research*, 3(9), 44-70. (In Persian)
- Watts, R. Zimmerman, J. (1986), "Positive Accounting Theory", Prentice Hall Eaglewood Cliffts.
- White, G. (1970), "Discretionary Accounting Decisions and Income Normalization", *Journal of Accounting Research*, 260-274.
- Yanming, C., Zhuoan, F. (2022), Do supply shocks in the audit partner labor market affect auditor choice? Evidence from a quasi-natural experiment. *China Journal of Accounting Research* .